

veto

nummer 15

12 januari 1998

Jaargang 24 - 1997-1998

algifte : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van juni tot augustus)

**Professor Walgrave
over
straalkriminaliteit**

p. 5

**Meg Stuart
danst weer
in Leuven**

p. 11

**Eksklusief:
eerste proefexamen
in Veto**

p. 13

Slaagsijfers 1996-97: Veto berekende ze

Minder dan de helft studenten slaagt in eerste jaar

1evenveertig procent van de studenten die zich vorig jaar in een eerste kandidatuursjaar aan de KU Leuven inschreven, rondde dat jaar met succes af. Een vergelijking met vorig jaar (44,69 procent) leert dat dat cijfer op zich niet eens zo heel slecht is. Ook verder in het verleden kwam het slaagpercentage nooit over de kaap van de vijftig procent. Toch blijft het een betreurenswaardig feit dat slechts een kleine helft van het aantal eerstejaarsstudenten slaagt. Kampioen van de slaagsijfers in het eerste jaar zijn de burgerlijk ingenieurs met 75,23 procent. Onderaan bengelt kriminologie met een slaagpercentage van amper 20,32. De volledige reeks slaagsijfers vindt u op pagina 3.

De KU Leuven wil werk maken van een verhoging van de slaagkansen van haar eerstejaarsstudenten. Rektor Oosterlinck haalde dat punt al herhaaldelijk aan als één van de prioriteiten op onderwijsvlak binnen de universiteit. Toen hij in april 1996 voorstelde om een algemene, verplichte maar niet-bindende oriëntatieproef te organiseren noemde hij het verbeteren van de slaagsijfers het belangrijkste einddoel van die operatie: "Wat ik wil bereiken met de test is dat er iets aan de slaagsijfers verandert en dat de studenten voor hun studies een beter beeld krijgen van hun sterke en zwakke punten. (...) Ik wil de slaagsijfers verbeteren, zonder de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang te brengen." (Veto

30, jrg. 22). Recenter vormden de slaagsijfers de voornaamste reden voor de Akademische Raad om ook in Leuven de mogelijkheid van semestereksamen te creëren. Inmiddels is gebleken dat lang niet alle fakulteiten staan te springen om een semestersysteem in de eerste kan in te voeren.

Toch zullen er, volgens professor Van Gerven, koördinator Studentenbeleid, dringend maatregelen genomen moeten worden om de slaagpercentages positief te beïnvloeden: "De grote uitdaging bestaat erin om studenten vroeger aan hun bureau te krijgen. Studeren aan een universiteit vergt een grote aanpassing van eerstejaars. Wie op kot gaat, moet op eigen benen leren staan, en niet iedereen verteert die verantwoordelijkheid even gemakkelijk. Ook het onderwijs is op een andere leest geschoeid. Studenten worden nu nog te veel aan hun lot overgelaten. Vandaar dat wij de mogelijkheid hebben gegeven om een semestersysteem in te voeren, zodat de studenten toch al begin november de hand aan de ploeg zouden slaan. Misschien win je daar maar vijf of zes procent mee, maar dat is toch mooi meegenomen. Waar er geen semestereksamen komen, zullen trouwens ook inspanningen moeten geleverd worden. Monitoren en docenten zouden bijvoorbeeld meer testen of oefeningen met een evaluatie kunnen afleggen, zodat eerstejaars voldoende en sneller feedback krijgen over hun studiemethode."

Allerhoogste

Het mooie resultaat in de eerste kandidatuur burgerlijk ingenieur (75,23 %) lijkt de stelling te bevestigen dat een toelatings-

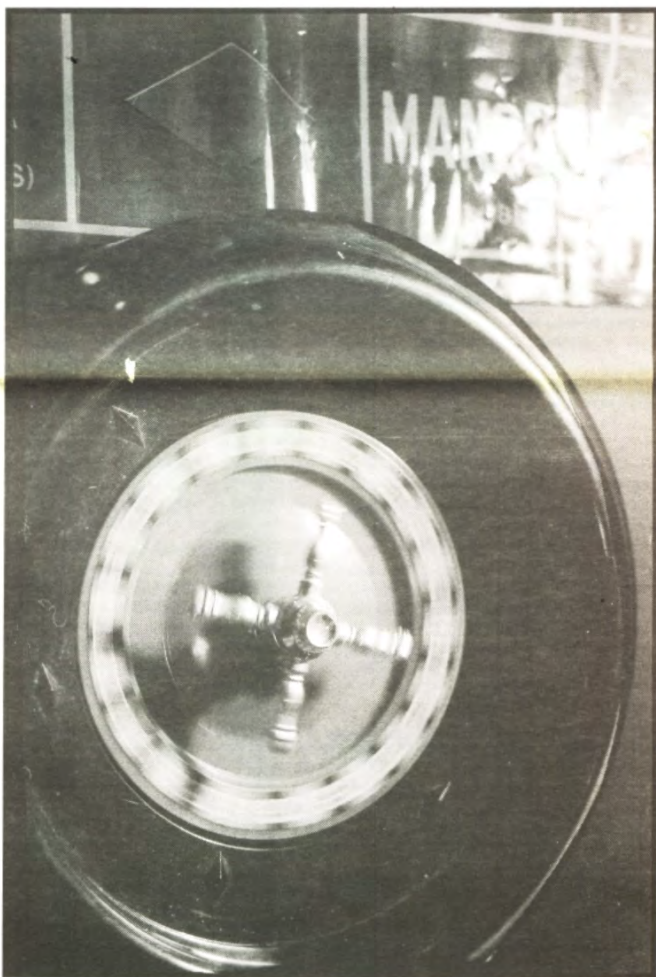
Kringraad pleit voor begeleide zelfstudie

Op haar algemene vergadering keurde de Kringraad, de onderwijskoepel van Loko, een standpunt goed over begeleide zelfstudie. Dit impliceert dat de studentenbeweging zich achter de idee schaaft van een ander onderwijs, waarbij de student een meer actieve plaats krijgt. Begeleide zelfstudie gaat ervan uit dat de kennis gekonstrueerd wordt en niet overgedragen. Het ex cathedra onderwijs krijgt volgens de studententevredenwoorders nog steeds een te groot gewicht binnen het universitaire onderwijsstelsel. Een gebruikte metafoer van de studenten is die van de spons die voor het eksamen met kennis doordrongen wordt en dan op het eksamen weer uitgewrongen wordt. Wat er achteraf van overblijft is dan maar zeer de vraag. Kringraad vindt dan ook dat er beter minder stof wordt gegeven, maar dat de student de vaardigheden geleerd wordt om zelf binnen het kennisaanbod haar weg te leren vinden.

De studenten willen dan wel dat hun inspanningen doorheen het jaar beter beloond worden. Anders zullen wellicht weinig studenten bereid zijn de inspanningen voor hun studies te spreiden over een volledig academiejaar. Veel werk door het jaar en een eksamensysteem zoals nu, verhoogt enkel de studiedruk die in een aantal opleidingen nu reeds hoger is dan wat wettelijk bepaald is. Professoren zullen in het nieuwe onderwijsstelsel voor meer begeleiding en feedback moeten zorgen. Kringraad vreest echter dat het huidige aanbod van onderwijsgeveenden daarvoor ontoereikend is.

De studenten steunen met dit standpunt dan ook de bevindingen van een werkgroep van de Onderwijsraad, het onderwijsadviesorgaan van deze universiteit, die momenteel ook werkt rond begeleide zelfstudie.

(ld)

Bij 'kriminele organisatie' stelt u zich wellicht babes & roulettes voor, of witte boorden & zwart geld, en in een zeldzaam geval uw vader & uw nonkel, maar in het wetsvoorstel dat nu voorligt in de senaat betreffende artikel 342 uit het strafwetboek wordt een kriminele organisatie veel ruimer gedefinieerd. "Te ruim", oordelen de specialisten en aangezien zelfs de studentenbeweging riskeert door het artikel getroffen te worden, besteedt Veto er zijn Middelpunt aan; pagina 7 en 8.

(foto Jimmy Debruyne)

eksamen de beste manier is om de slaagsijfers op te krikken. Nadeel is wel dat in een bindend ingangsexamen onvermijdelijk ook kandidaat-studenten sneuvelen die in het eerste jaar wel zouden slagen, mocht de toegang hen daartoe niet ontzegd zijn. Bovendien biedt het ingangsexamen een onvoldoende verklaring voor de uitslag: de burgerlijk ingenieurs architectuur moeten ook voorbij zo'n eksamen passeren, maar bij hen blijft het slaagsijfer steken op

56,52 % (min 16,98 % in vergelijking met het jaar tevoren). Daarmee bevinden zij zich nog steeds in het koppeloton — samen met de artsen (55,97 %, uiteraard nog zonder toelatingsexamen vorig jaar), apothekers (55,78 %), archeologen (58,46 %) en chemici (55,17 %) —, maar echt uitzonderlijk hoog is die score niet. Professor Langouche, groepsvoorzitter eksakte wetenschappen,

vervolg op p. 3

Slaagsijfers

vervolg van p. 1

verklaart: "Van burgerlijk ingenieur wordt algemeen aangenomen dat het erg zware studies betreft. De studenten die voor die opleiding kiezen, weten dat ook en zij lijken mij hierdoor meer gemotiveerd om zich goed voor te bereiden op de examens." Opvallend hoog zijn ook de slaagpercentages bij godsdienstwetenschappen, die met de hulp van de Allerhoogste aan 66,15 % komen — in 1992-93 haalden zij met 73,80% nog de 'topscore' —, japanologie (65,71 %) en arabistiek (62, 50 %). Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat het gaat om redelijk kleine studierichtingen, waar een student meer of minder gebuisd onmiddellijk een paar procenten winst of verlies oplevert.

Schoolarm

Bij de eksakte wetenschappen doen niet alleen de burgies het goed, maar ook de informatici. In vergelijking met de voorbije jaren, toen zij met ongeveer vijftienvig procent de laatste plaats bekleedden, nemen zij nu een positie in de middenmoot in met 43,75 %. Volgens professor Langouche heeft dat evenwel niets te maken met een eventuele drempelverlaging, om meer informatie op de arbeidsmarkt te krijgen. "Informatica trekt binnen de eksakte wetenschappen een heel eigen publiek aan, dat erg op de praktijk van het computergebruik gericht is. Voorheen sloot de informatica-opleiding daar niet echt op aan, wat de dramatische slaagsijfers verklaart. Daarom hebben we besloten een aantal basisvakken op te splitsen, zoals wis- en natuurkunde. Met sukses, zo blijkt. Je kunt dat inspelen op het publiek noemen, maar zolang de kwaliteit van het onderwijs daar niet onder lijdt, vind ik dat een gezonde ontwikkeling. Bovendien worden scholieren in het middelbaar onderwijs meer en meer vertrouwd gemaakt met de computer, zodat ze ook beter voorbereid aan hun universitaire opleiding beginnen."

Minstens even opvallend als de genoemde positieve resultaten is de uitschuiver van kriminologie. Daar slaagde vorig jaar slechts één op vijf studenten erin om de eerste kan met sukses af te ronden, liefst negen procent minder dan in 1995-96, toen kriminologie ook al voor de op één na zwakste uitslag tekende. Kriminologie haalt daarmee niet eens de helft van het slaagpercentage van de verwante rechtenopleiding (46,77 %). Professor Van Gerven ziet een verklaring in de motivatie van de studenten: "We hebben hier te maken met een opleiding die de voorbije jaren enorm in de

belangstelling is gekomen met de problemen in de justitie. De zaak-Dutroux heeft een golf studenten aangetrokken, die zich wel wilden engageren in de maatschappij op die manier, maar daarbij misschien voorbijgingen aan hun eigen kwaliteiten en gebreken. Op de infodagen merk je ook dat studenten niet altijd om de juiste redenen kiezen voor kriminologie. Als die studierichting dan niet voldoet aan de verwachtingen, zakt de motivatie meteen weg, met alle gevolgen vandien voor de studieresultaten."

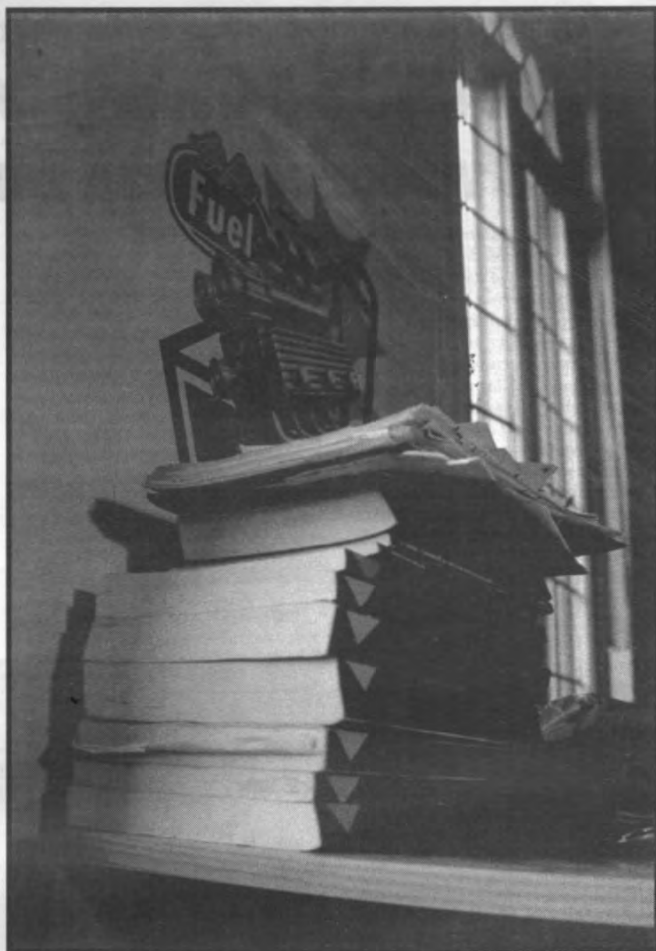
Detail

Een zelfde geluid is te horen bij de studenten zelf. Een onderwijsverantwoordelijke van Crimen, de kring van kriminologie-studenten: "Sommigen verwachten zich meteen in de kriminologische praktijk te kunnen verdiepen. Dat valt dik tegen als ze dan gekonfronteerd worden in het eerste jaar met vakken als statistiek, psychologie of economie. Anderen kiezen voor kriminologie, omdat zij vrezen rechten niet aan te kunnen. Onze richting heeft nu eenmaal ten onrechte de naam 'gemakkelijk' te zijn. Bovendien blijkt volgens het monitoraat dat kriminologie relatief veel studenten aantrekt uit 'schoolarme' sociale groepen. In die groepen, waar naar de unief gaan absoluut geen evidentie is, kunnen de studenten op minder steun rekenen, wat hun lage slaagkansen zou kunnen verklaren."

Ook bij psychologie (32,02 % pol & soc (39, 95 %) en bij kunstwetenschappen (36,98 %) en musikologie (36,11 %) liggen de slaagsijfers ruim onder het gemiddelde. Niet toevallig gaat het in de eerste twee gevallen om richtingen met een vrij generalistisch profiel, die door studenten wel eens gekozen worden bij gebrek aan een beter alternatief. Een betere oriëntering in het sekundair onderwijs, zoals de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie al sinds jaar en dag vraagt, zou hier wellicht veel aan kunnen verhelpen. Een merkwaardig detail is nog het vrij grote verschil binnen Germaanse talen tussen de opties Engels-Duits (67,5 %) en Nederlands-Engels (41,2%).

Troost

Globaal genomen blijkt het voor studenten in de humane wetenschappen toch een pak lastiger om in de eerste kandidatuur te slagen dan voor studenten in een andere richting. Tegenover de 42,2 % van de humane wetenschappen staat 53,16 % voor biomedische wetenschappen en 56,66 % voor eksakte wetenschappen, waarmee de traditionele verhouding tussen de vakgroepen gerespekteerd blijft, al is vooral de biomedische groep sinds 1992-93 redelijk sterk gestegen (+ 4,96%). Die stijging is voornamelijk te danken aan de

(foto Bart Andries)

goede scores vorig jaar bij de arts en tandartsen (respektievelijk + 12,92% en + 22,66 % in vergelijking met 1995-96), toevallig of niet twee richtingen waar vanaf dit academiejaar toelatingsexamens zijn ingevoerd.

Besluiten trekken uit de voorliggende sijfers is een complexe zaak. Zeker is wel dat, de grote inspanningen van de Dienst voor Studie-advies en de monitoraten ten spijt, er vooralsnog weinig vooruitgang te merken is in de slaagsijfers. Het eerste jaar blijft fungeren als een verdoken selectiejaar. Dat het in de andere uniefs, waarvan geen sijfers voor Veto beschikbaar waren, naar verluidt niet beter gesteld is, kan nauwelijks een troost bieden. Het is daarbij de vraag of de links en rechts gesuggereerde maatregelen — algemene oriëntatieproef,

semestersysteem — de juiste oplossing zullen brengen. Eerder blijkt er nood aan een meer geïntegreerd beleid waarbij een degelijke oriëntatie vanaf het middelbaar en een meer studentgericht onderwijssysteem centraal staan. De voorstellen die erector Dillemans in zijn eerste voortgangsrapport lanceerde over een hervorming van de kandidaturen en de introductie van andere onderwijsvormen kunnen wat dat betreft een interessante aanzet betekenen. Uit de onderhandelingen die daarover nu gevoerd worden, zal moeten blijken in welke mate politieke en academische beleidsvoerders werkelijk bereid zijn om dat probleem aan te pakken.

Bart Eeckhout

De sijfers

Studierichting	%96-97	%95-96	%94-95 (a)	%92-93	Gemiddelde	Studierichting	%96-97	%95-96	%94-95 (a)	%92-93	Gemiddelde
Godsdienstwets.	66,15	60,66	55,74	73,80	64,87	Biologie	47,82	46,72	47,52	42,6	46,15
Wijsbegeerte	46,15	40,32	48,89	41,87	41,87	Geologie	41,37	31,58	57,14	50,0	45,46
Rechten	46,77	43,55	41,13	39,70	42,8	Geografie	44,68	63,26	50,91	43,6	50,61
Kriminologie	20,32	28,99	32,65	29,5	27,99	Burg. ir.	75,23	73,65	72,78	67,5	72,19
Ekonomie	52,5	42,55	41,18	31,8	42,0	Slavistiek	45,23	50,98	58,33	62,0	54,39
TEW	45,12	41,55	43,08	45,9	44,09	Psychologie	32,02	31,30	37,23	51,0	37,98
Handelsir. (5 jr.)	50,71	45,34	55,28	48,4	50,0	Pedagogie	45,33	40,46	51,34	52,8	47,59
Pol & Soc	39,95	38,55	41,98	32,7	38,34	Informatica	43,75	25,51	23,40	30,8	30,93
Arts	55,97	43,05	53,23	48,4	50,46	Wiskunde	44,06	48,44	64,06	54,0	52,83
Tandarts	52,45	29,79	45,71	38,5	46,87	Natuurkunde	45,45	46,66	41,03	50,9	46,01
Apoteker	55,78	60,51	39,36	44,1	42,42	Burg. ir. Archi.	56,52	73,50	67,14	60,4	64,39
LO	51,69	49,40	47,66	44,1	48,21	Bio-ir.	51,37	47,81	54,13	49,61	50,79
MoReKi	50,67	48,03	49,57	49,7	49,54	Logopedie/Audio	44,94	50,85	45,71	x	47,16
Geschiedenis (MT)	49,72	47,96	45,45*	53,4*	49,13	Voeding & Dieet	50,0	53,34	44,44	x	49,26
Geschiedenis (OT)	53,57	76,00	45,45*	53,4*	57,20	TOTAAL KU LEUVEN	47,07	44,23		47,0	
Latijn & Grieks	48,78	48,65	37,14	41,0	43,53	HUMANE WETS.	42,2	41,92		44,40	
Romaanse	53,14	49,64	47,76	49,4	49,98	BIOMEDISCHE WETS.	53,16	46,46		46,20	
Germaanse	45,30	33,87	40,77	36,2	39,03	EKSakte WETS.	56,66	55,63		55,1	
Archeologie	58,46	49,42**	52,41**	37,3**	50,34						
Kunstwets.	36,98	49,42**	52,41**	37,3**	44,29						
Musikologie	36,11	43,14	33,33	42,1	39,84						
Oude Nabije Oosten	41,66	33,33	66,67	66,7	52,09						
Arabistiek/ Islamk.	62,50	56,67	52,17	55,6	56,73						
Sinologie	48,38	53,66	37,14	60,0	49,79						
Japanologie	65,71	53,85	44,00	39,1	51,01						
Scheikunde	55,17	57,89	47,54	56,3	54,23						

(a): berekend op het aantal studenten aan wie een goed werd toegekend, de percentages in de andere kolommen zijn berekend op het totaal aantal ingeschreven studenten per richting.

*: totaalsijfer voor geschiedenis oude en moderne tijd

** : totaalsijfer voor archeologie & kunstwetenschappen

x: onbekend

"Op dit moment bepaalt je sociale achtergrond nog steeds welke vorm van zorg je krijgt"

Woals andere maatschappelijke sectoren is ook de welzijnssector onderhevig aan tendensen van professionalisering en specialisering. Niets nieuws onder de zon, ware het niet dat dergelijke evoluties ook de humusbodem vormen voor allerlei onbedoeld onkruid dat vernieuwend (lees: grensoverschrijdende) initiatieven elk streepje licht ontnemt. Meer concreet loopt een nog recent initiatief van de welzijnsorganisatie Ter Wende financieel vast op de rigide veldafbakeningen en de 'ieder-zijn-eigen-veld'-logica van de verschillende overheden binnen de welzijnsektor die instaan voor gehandicaptenzorg, bijzondere jeugdzorg en algemeen welzijnswerk. Dat is een problematiek waar vele welzijnsorganisaties én hun doelgroep op één of andere manier wel eens worden mee gekonfronteerd.

Ten eerste moet duidelijk worden gesteld dat niet de organisatie an sich in het gedrang komt maar wel hun drie jaar oud project, 'netwerkhulpverlening'. Ter Wende is een observatie- en behandelingcentrum dat zich reeds 21 jaar bezighoudt met — ruim gedefinieerd — kinderen of jongeren met een 'ekstreme gedragsproblematiek en ernstige ontwikkelingsstoornissen' en dit om uiteenlopende redenen. Konkreet gaat het vooral om jongeren die met de jeugdrechtsbank in aanraking komen, die 'geplaatst zijn' (geweest) in een instelling of bij wie een plaatsing boven het hoofd hangt. Het project 'netwerkhulpverlening' is ontsproten uit de ervaring dat de werking van Ter Wende te weinig oog had voor de ruimere context waarin de aankloppende kansarme 'multiprobleemgezinnen' leven.

'Men'

De term 'netwerkhulpverlening' dekt een aantal principes die tipisch zijn voor een organisatie die 'vanuit de basis werkt', dit is het benaderen van de hulpvrager vanuit een positie evenwaardig aan die van de hulpverlener. Men heelt aandacht voor het standpunt van mensen die zich in een situatie van sociale uitsluiting bevinden, in tegenstelling tot de officiële hulpinstanties die helaas vaak ongelijke positie innemen ten aanzien van de hulpvragenden. Exemplarisch voor die 'niet-officiële' aanpak is de gezinngroep. Directrice Ritje Pauwels: "Momenteel zitten een achttal vaste gezinnen daarin, die elke veertien dagen samen komen. Elk gezin krijgt tijdens die sessies de mogelijkheid om hun problemen die te maken hebben met hun leefsituatie, te berde te brengen. In groep kunnen dan dergelijke problemen besproken worden en kan er naar een oplossing worden gezocht. De gezinnen steunen elkaar daarin, wisselen ideeën uit, luisteren naar elkaars problemen en moedigen elkaar aan, zodat ze niet de indruk hebben dat ze er helemaal alleen voor staan. In dergelijke groep komen verschillende thema's aan bod met betrekking tot opvoeding, zoals straffen en belonen, agressief gedrag, schoolkeuze en de angst voor plaatsing. Tegelijk krijgt de gezinngroep een meer emancipatorische tint door de gezinnen bewust te maken van de heersende stereotypen ten aanzien van sociale uitsluiting en van hoe 'men' denkt over mensen die in een veelprobleemsituatie zitten. Inzicht in de wijze waarop vele maatschappelijke instellingen functioneren en hoe dit bijdraagt tot onderwaardering en isolering van mensen, moet uitmonden in het opkrikken van hun negatief zelfbeeld en zet hen aan hun stem uit te brengen

over de uitsluiting en het onrecht dat ze ervaren. Want het is vaak zo dat officiële zorginstanties vanuit hun perspectief op hulpverlening vooral de 'gebreken' van de doelgroep benadrukken in plaats van op een konstruktieve wijze de hulpvragenden eerder vanuit hun positieve eigenschappen aan te spreken."

Het project tracht een dreigende plaatsing van kinderen te voorkomen door naar alternatieven te zoeken binnen het gezin, eventueel met de nodige ondersteuning van thuis. Er is een thuisbegeleiding voorzien indien nodig — op uitdrukkelijke vraag van het gezin zelf. Het 'Netwerk'-project ijvert voor een (verantwoorde) terugkeer van de kinderen naar hun gezin, dit vanuit de wetenschap dat kinderen die hun hele leven doorbrengen in een instelling, eens meerderjarig, zonder enig verankeringpunt (als bijvoorbeeld het ouderlijk

ving heersen.

Verder kunnen de kinderen en jongeren van de gezinnen uit de gezinngroep in het netwerkproject terecht bij een kinderen- en jongerenwerking en wordt er door de gezinnen ontspanningsactiviteiten georganiseerd. In het Algemeen Verslag van de armoede wordt immers niet voor niets aangehaald dat de uitsluiting op sociaal en cultureel vlak wordt ervaren als de ergste uitsluiting.

Experiment

Ter Wende heeft voor het Netwerkproject drie jaar beroep kunnen doen op een tijdelijke 'experimentele subsidie', om als een interessant hulpverleningsexperiment van start te kunnen gaan. Nu dat het project de eerste fase voorbij is, blijkt de zoektocht naar een meer permanente sub-

die meespelen in hun sociale achterstelling. Zij worden vaak slecht begrepen en komen dadelijk in de meer 'repressieve' of justitiële sfeer van de jeugdrechtsbank en het Comité van Bijzondere Jeugdzorg terecht, terwijl welstellende ouders met hun gehandicapte kind bij medisch-pedagogische instituten terecht kunnen. Op dit ogenblik bepaalt de sociale achtergrond nog steeds welke vorm van zorg je krijgt. Wij willen hen niet tot voorwerp van zorg maken, maar ze zelf laten participeren in hulpverlening. De sturing ligt voor een deel bij de mensen zelf, ook daar heeft de overheid problemen mee." Of hoe een misbegrepen professionalisme leidt tot een doofheid voor hetgeen sociaal achtergestelden te zeggen hebben. Positief is dat het probleem van Ter Wende bij de overheid erkend wordt. Zij is immers niet de enige organisatie die met een dergelijk probleem kampt. Zij maakt

(foto Bart Andries)

gezin) in de samenleving komen te staan én dat het weghalen van het kind uit een probleemsituatie geen oplossing is maar eerder een vlucht.

Vierkant

Pijnlijk in de hele problematiek is de vaak vierkant lopende relatie tussen doelgroep en officiële instanties door een wederzijds wantrouwen. Vandaar dat de projectwerkers vaak de rol opnemen als bemiddelaars bij de school, de jeugdrechtsbank, de jeugdpolitie en andere instanties. "Het is echter niet de bedoeling om in de plaats van de mensen zelf met de verschillende instanties te communiceren vanuit de idee dat ze het zelf niet aankunnen, maar om hen met advies bij te staan of gewoon te vergezellen bij gesprekken met de reguliere hulpverleners en overheden. Voor de personen in kwestie is het een steuntje in de rug want vaak horen we de verzuiming dat er niet naar hen geluisterd wordt als ze alleen gaan. Enkel al de aanwezigheid van een projectmedewerker opent deuren, of beter: de oren van de hulpverlener". Ironisch genoeg lijken ook de reguliere hulpinstanties die er net op gericht zijn om aan de problemen van maatschappelijk kwetsbaren tegemoet te komen, zich niet los te kunnen maken van de stereotypen die in de bredere samen-

sideringsbasis een moeilijke bevalling te worden. Dit omdat de overheden die bevoegd zijn voor gehandicaptenzorg en bijzondere jeugdzorg stellen dat de werking niet echt of niet volledig tot hun vakgebied behoort, ofschoon ze er steeds aan toevoegen veel sympathie te hebben voor het initiatief. Ritje Pauwels: "Er zijn zeker nieuwe tendensen in het welzijnsbeleid op te merken. Enerzijds is er de deregulering waardoor er minder regulerend van bovenaf wordt opgetreden en de organisaties op een flexibeler manier met hun budget kunnen omspringen, wat de kwaliteit van de zorgverstrekkende ten goede zou moeten komen (zie bijvoorbeeld de enveloppefinanciering). Anderzijds is er vanuit budgettaire overwegingen de tendens om de verschillende sectoren strenger van elkaar af te lijnen, wat problematisch is voor multiprobleemgezinnen — en meer algemeen voor modieuze termen als 'integrale zorg' en 'multidisciplinaire aanpak'. Dergelijke gezinnen passen gewoon niet in de categorieën die de beleidsmensen hanteren. Een welstellend middenklassegezin met een gehandicapte kind kan probleemloos worden geholpen omdat ze in een duidelijk gedefinieerde categorie vallen (met één probleem: het gehandicapte kind). Kansarme gezinnen daarentegen hebben veel minder zekerheid om reactie op hun hulpvraag te krijgen vanwege de vele omgevingsfactoren

nog een waterkansje voor een tijdelijke subsidie van een jaar met de bedoeling dat de verschillende overheidsinstanties tot een akkoord komen voor een meer permanente subsidiebasis, anders gaat het Netwerkproject over in volledig vrijwilligerswerk — lees: moet het zich zonder de (halfzijdse) hulp van een psychiater en koördinator stellen.

Hans Neefs

“Als je braaf bent, krijg je een baantje van Miet Smet”

Recent waren er in diverse grote Europese steden rellen tussen jongeren en ordehandhavers. Meestal vormde het neerschieten van kleine straatkriminelen door de politie de aanleiding voor de jongeren uit arme wijken om de konfrontatie met de ordediensten aan te gaan. De roep om hard op te treden groeide. Politici voelen zich aangesproken om de veiligheid van de bevolking te garanderen. Professor Walgrave, hoofd van de onderzoeksgroep jeugdkriminologie en auteur van het boek 'Konfronterende jongeren', pleitte echter tijdens de jongste Les voor de Eentwintigste Eeuw voor preventie. Omdat de jongste jaren te veel de kaart van de repressie getrokken werd, krijgen we volgens hem de criminaliteit die we verdienen.

Lode Walgrave: «We hebben deze tijdboom al een aantal jaren zien aankomen. Ook in 1991 hebben we dergelijke rellen gekend. In de arme buurten van de grote steden leven groepen jongeren die bijna systematisch afgesloten worden van elk toekomstperspectief in de samenleving. Dat zijn in grote mate, maar niet uitsluitend, migrantjongeren. Als je in Kuregem opgroeit, dan weet je vanaf je derde jaar dat binnen de konforme samenleving voor jou niet veel is weggelegd, dat je niet gewenst bent. Het dominerend klimaat is niet onthelend. Als je de scholen ziet waarin zoiets als onderwijs wordt gegeven, of de wijken en de omstandigheden waarin geleefd wordt, dan kan je je verwonderen dat er zo weinig rellen zijn. Er zijn wel elitescholen in Brussel, maar hun leerlingen komen uit de rijke groene rand van de stad.»

Veto: Bestaat er een kettingreactie van jongerengeweld, dat overslaat van de ene stad naar de andere, zoals in Frankrijk?

Walgrave: «Het enige wat je nodig hebt, is een vonk aan de lont. In Kuregem was het doodschieten van die drugsdealer die vonk. Binnen een dergelijke wijk tieren zoveel frustraties dat de potentiële weerstand tegen die samenleving die hen uitsluit enorm is. Het is dan belachelijk te beweren dat de drugdealers het geweld organiseren. Dit is gewoon het probleem niet willen zien. Als Kuregem ontploft, dan zitten ze uiteraard in andere wijken klaar. Zelfs in Lokeren zijn er strovuurtjes geweest. Ook de hetze die de media rond die rellen voert, geeft motivatie aan jongeren in andere steden om hetzelfde te doen als hun lotgenoten in Brussel. Daarnaast komen jongeren van heel het land hun makkers in Kuregem een handje helpen. Maar ik denk niet dat bijvoorbeeld de rellen in Frankrijk wat te maken hebben met wat in Kuregem is gebeurd.»

Sement

Veto: Waarom wordt dit soort geweld altijd met migranten geassocieerd?

Walgrave: «Het is een feit dat het vooral migrantjongeren zijn die zich overgeven aan dat straatgeweld. Maar dat heeft te maken met hun maatschappelijke kwetsbaarheid. Een aantal jongeren ondervinden permanent in hun contacten met maatschappelijke instellingen dat ze minderwaardig geacht worden. Door de stigmatisering van die jongeren door die instellingen verkleinen de kansen van die jongeren bij een volgende maatschappelijke ontwikkeling. Dus ze worden steeds meer kwetsbaar. Dat geldt ook voor autochtonen, maar voor migranten gaat dat proces veel sneller. Bijvoorbeeld als een autochtoene jongere faalt op school, dan voelt die zich een 'social loser'. Voor jongeren is dat een onmogelijk gevoel. Wat waardevol is, gaat zij dan devaloraliseren. Stoer doen en de politie provo-

ceren wordt belangrijker dan school lopen. Migrantten daarentegen voelen zich bij hun falen slachtoffer van onze maatschappij en gaan zich tegen deze maatschappij keren. Dat verzet is een goed sement dat grote groepen migranten aan mekaar smeedt. Het gaat hier dus om puur maatschappelijke factoren die die migranten naar het geweld toedrijven.»

Veto: U staat preventie meer voor dan repressie?

Walgrave: «Preventie is volgens mij op alle gebieden heilzamer. Preventie is niet alleen het houden van preventieve controles door ordediensten, want dat is evenzeer een vorm van repressie. Er moet gestreefd worden naar een beleid waarin die jongeren weer echte perspectieven krijgen. Zwaar investeren in goed onderwijs is hier essentieel. Het probleem is echter dat de Franstalige Gemeenschap in zeer slechte papieren

bij het gerecht dat een zware crimineel veroordeelt. Dat komt in de pers want de media zijn geïnteresseerd in sensatie. Door die stemmingmakerij vraagt het publiek meer controle en optreden. De overheid wil herkozen worden en voert de repressie op. Maar een grotere repressie zorgt ervoor dat meer criminelen opgepakt en veroordeeld worden. De pers krijgt nog meer voedsel en de spiraal herbegint. Daarenboven willen de syndikaten van politie en rijkswacht meer middelen. Proffen willen dat ook, dat hoort bij je geloof dat je verschrikkelijk belangrijke dingen doet (lacht). Door de lobbying van die syndikaten wordt de repressie nog versterkt. In tijden van crisis is het publiek ook makkelijker bang te krijgen. Hierop spelen privebewakingsfirma's in.»

Veto: Preventie lost het probleem op?

Walgrave: «Het is nodig dat er repressie

versluisen die kunnen zich wellicht beter verweren. Zij hebben welwillende advocaten en politici. Wanneer machtige groepen in opspraak komen dan is daar hoogstens drie weken stemmingmakerij over in de pers maar dat ebt langzaam weer weg. Maar op die machteloze groepen blijft alle aandacht gefixeerd. Het is trouwens zeer makkelijk voor justitie om kleine criminelen te pakken; je moet ze gewoon van de straat plukken. Om een grote fraudeur te pakken, heb je een team van boekhouders nodig. Bovendien loopt de carrière van onderzoekers naar witteboordkriminaliteit veel gevaar.»

Mondjesmaat

Veto: Kan de huidige trend van bemiddelde jongeren die terug naar de arme stadskern trekken, bijdragen tot een oplossing?

Walgrave: «Het resultaat daarvan is dat de armere bevolking nog meer verdrongen wordt in nog armere wijken. Die trend zorgt wel voor meer inkomsten voor de steden, wat op zich niet slecht is, maar voor zij die de gerenoveerde wijken moeten verlaten, is er niets. Zij worden nog meer opgetroeft. Dit werkt de dualisering van de samenleving nog meer in de hand. Het verse geld zou aangewend moeten worden om aan sociale woningbouw te doen.»

Veto: Migrantten worden geweigerd in diskoteken, marginales mogen niet meer bedelen in shoppingcentra en in Amerika gaan ze nog verder: rijkere stichten er homogeen wijken met eigen scholen en een eigen politiedienst. Kan het die 'nieuwe

(foto Elena Schutjes)

zit waardoor er weinig wordt geïnvesteerd in het franstalig onderwijs in Brussel. En dus krijg je verloederde gettoscholen waar leerlingen zelfs in de gang les krijgen, waar er permanent spanning hangt. De leerkrachten zijn soms blij dat bepaalde leerlingen spijbelen.»

«In ontspanning dient eveneens geïnvesteerd te worden, want de vrijetijdsmogelijkheden voor die jongeren zijn zeer miniem. Adolescenten hebben geen ontmoetingsplaatsen en kunnen alleen in de binnenstad gaan consumeren in shoppingcentra. Daar irriteren ze uiteraard de winkeliers die erin slagen de politie daartegen te doen optreden. Zo start vaak een spiraal van kriminalisering. Dat verergert: die jongeren worden dan gerekruteerd door de georganiseerde criminaliteit. Als straatkrimineel verdienen die jongeren dan ook veel meer geld dan met om het even welke luizenbaantje. Welke alternatieven kan je als welzijnswerker die jongeren dan nog geven? Of denk je die mensen te kunnen paaien met het Jongerenbanenplan: "Als je braaf bent, krijg je een baantje van Miet Smet"»

Veto: Waarom investeert de overheid dan toch meer in repressieve maatregelen?

Walgrave: «Om dat te verklaren gebruik ik de term *crime carousel*, een mechanisme dat ervoor instaat dat mensen denken dat de criminaliteit alsmat toeneemt. Het begint

naast preventie is, maar dit moet gebalanceerd zijn. Maar nu heeft men zoveel aandacht voor de repressie dat men blind blijft voor de sociale problemen. Men investeert enerzijds steeds meer in politie en justitie maar anderzijds vindt men dat de sociale zekerheid veel te veel geld kost. Men wil die mensen verplichten vorming te volgen voor ze steun krijgen, maar er is geen werk. De hoeveelheid aanwezig werk verandert niet door vormingsprogramma's. Misschien moeten we mensen die de arbeidsmarkt willen verlaten stimuleren in plaats van werklozen te kulpabiliseren.»

Opgetroeft

Veto: Is er een tendens om zwakkere groepen zoals migranten te kriminaliseren?

Walgrave: «Door de *crime carousel* die ik beschreef is er meer een gevoel van onveiligheid. Om aan dat vage gevoel een vaste vorm te geven, wordt het geprojecteerd op een groep. Iedereen doet dit trouwens. Veel beleidsvoerders schuiven de zwarte piet door naar de Walen. In de jaren dertig waren het de Joden. Nu zijn het zo een beetje de migranten en de werklozen. De zwakkere groepen krijgen de rol van zwart schaap toespeeld. Het gaat hier om groepen die zich niet kunnen verweren, die over geen machtige lobbygroepen beschikken. Grote banken die zwart geld naar Luxemburg

schelen dat de banlieues onveilig gemaakt worden?

Walgrave: «Dat is het risico van de dualisering. We moeten fundamentele oplossingen bedenken. In shoppingcentra zal je straks enkel nog binnen kunnen als je een kaart laat zien. Het wordt een situatie van haves en havenots. De haves zullen een kaartje hebben en kunnen overal meedoen. De ruimtelijke segregatie is volop bezig. Maar dat kan niet allemaal onder controle gehouden worden. Want groepen die niets te verliezen hebben, kunnen ver gaan. Sommigen zullen heel strategisch te werk gaan.»

Veto: Wordt bij de aanpak van straatkriminaliteit geluisterd naar kriminologen?

Walgrave: «Het ministerie van Binnenlandse Zaken doet maar met mondjesmaat aan preventie terwijl het haar taak is. Preventie gaat voor haar niet verder dan het enge kader van veiligheidspreventie. Sociale problemen worden pas erkend als ze veiligheidsproblemen creëren. Dan is het dikwijls te laat. Ook is er te weinig wil bij de verschillende ministeries om samen te werken. Iedere minister wil 'skoren' op zijn manier. Maar stellen dat alle aanbevelingen van kriminologen zomaar in de wind worden geslagen, zou overdreven zijn.»

Bart De Schrijver
Hans De Moortel
m.m.v. Ann Van De Meortel

“Vleesindustrie is omgekeerde assemblagelijijn voor dieren”

Ifgelopen donderdag vierden de mensen van de Leuvense Volkskeuken hun vijftigjarig bestaan met een dessertbuffet. Zij verzorgden al die jaren wekelijks een goedkope vegetarische maaltijd in het voormalig bisschoppelijk paleis in de Vlamingenstraat 116. Zij willen niet zomaar een goedkoop alternatief zijn voor andere restaurants. “Belangrijk is het milieuaspect, we gebruiken dan ook altijd streekgebonden biologische producten”, aldus Sibien Verplancke, met Mieke van Rossum de drijvende kracht achter de volkskeuken.

Gezellig samen koken op iemands kot kan serieus uit de hand lopen. Zo verging het al eens een aantal studenten die vijf jaar geleden aan de basis lagen van de volkskeuken. Sibien: “Een vijftiental mensen kookten en aten samen op een reguliere basis. Zij waren allemaal actief in politieke organisaties zoals Milieuraad, Pino en Jong-Agalev. Toen een aantal organisaties zich verenigden in het groen-jongerennetwerk ‘Genoeg’ en zij het huis in de Vlamingenstraat betrokken ging het allemaal heel snel.” In de beginperiode van ‘Genoeg’ in de Vlamingenstraat kwamen er wekelijks ongeveer honderdvijftig mensen opdagen, die allemaal voorzien moesten worden van een volwaardig vegetarische maaltijd. “Het hele huis zat vol met etende mensen van de keukens over de trappen tot in de vergaderzaal toe.” Na verloop van tijd bleven nog een zestigtal mensen de volkskeuken frequenteren, tot vandaag het vrij konstant gemiddelde aantal aanwezigen.

Rund

In de beginperiode was het volgens Sibien ook nog allemaal vrij extreem. Dat had vooral te maken met het feit dat de volkskeuken voornamelijk gedragen werd

door anarchisten en veganisten (eten geen enkel dierlijk product, zelfs geen melk of honing). “Het is nu minder extreem in die zin dat wij vegetarische maaltijden aanbieden — veganistisch is te moeilijk en te duur. We bieden ook zo traditioneel mogelijke maaltijden aan, niet van die typische ‘linzenbonenmaaltijden’, maar biologisch geteelde groeten uit de Vlaamse keuken. De achterliggende ideologie is het respect voor de dieren en het milieu. Zo klagen we ook het Europees landbouwbeleid aan dat steeds meer gericht is op intensivering en schaalvergroting.” Met betrekking tot de vleesindustrie zijn er steeds meer mensen die veel minder vlees consumeren of het zelfs volledig afzweren. De manier waarop met dieren wordt omgegaan, gaat voor velen te ver. Troth Wells noemt de vleesindustrie in haar vegetarisch (kook)boek een parodie op de autoindustrie: “Het is een omgekeerde assemblagelijijn voor dieren”. Dat gevoel wordt versterkt door de berichtgeving over problemen als de ‘dollekoeienziekte’ en het toedienen van hormonen.

Volgens Sibien komen de meeste mensen bij de volkskeuken eten door de mond-tot-mondreklame. Ze maken zelf bijna geen publiciteit, omdat er geen geld voor is en omdat het huidige bestand van vijftig à zestig aanwezigen voor de beschikbare plaats en koks het maximum is. Toch komen er ook mensen die geen vegetariërs zijn, maar die het eten wel lekker vinden. “Het is belangrijk dat we deze mensen kunnen sensibiliseren. Als ze komen eten, zien ze dat het niet moeilijk is om een vegetarische maaltijd klaar te maken én dat het lekker is. De maaltijden bestaan meestal uit rauwkost, groenten, rijst of aardappelen en saus. Het feit dat mensen mee door die maaltijden minder vlees eten, is al heel belangrijk.” En dat we veel dierlijke producten eten mag duidelijk zijn. Gemiddeld eet een Amerikaan — de vleeseter bij uitstek, in Europa liggen de aantallen iets lager — in zijn of haar leven 11 runderen en 4 kalveren, 3

lammeren, 43 varkens, 1107 kippen, 45 kalkoenen en 861 vissen.

Kok

Omdat de volkskeuken zo stilaan kan rekenen op een vast publiek is het er een gezellige boel volgens Sibien. “Het is niet zo dat iedereen met elkaar moet beginnen praten, maar omdat nieuwkomers meestal vrienden zijn van iemand die al kwam, is het ijs sneller gebroken.” De prijs voor de aangeboden maaltijden bedraagt tachtig frank voor leden en honderd frank voor niet-leden. Sibien: “We hebben er lang over gediscussieerd of we al dan niet met lidkaarten zouden werken. We doen het uiteindelijk wel, omdat we verwachten dat die mensen zich ook enigszins engageren. Op die manier komen de mensen op een meer regelmatige basis.” In ruil voor hun lidmaatschap van de volkskeuken krijgen de mensen dus korting en een maandelijks nieuwsbrief met praktische informatie, weetjes over vegetarisme en de recepten van de afgelopen maand. Het geld dat ze wekelijks overhouden aan de keukens wordt geïnvesteerd in keukengerief en de drukkosten voor de nieuwsbrief. Dat het om een volkskeuken gaat merk je nog aan het feit dat bij het verlaten van het gebouw op je weg vindt. Iedereen wordt gevraagd het bord en bestek zelf af te wassen. “De rest van de afwas is altijd voor een paar goedzakken die het willen doen.”

De volkskeuken kan dus terugblikken

(foto Dirk Bernaert)

op een vrij geslaagd bestaan tot hertoe, maar of dat in de toekomst nog zo zal zijn, is minder zeker. “Op dit moment zitten we aan het maximum van de aanwezigheid — als je nog wil eten, moet je echt op tijd komen — maar we zitten met een tekort aan koks. We hopen dat daar verandering in komt. Daarnaast loopt de huur van ons huis hier in de Vlamingenstraat volgend jaar ten einde en we weten niet of het kontrakt nog verlengd kan worden. Positief is wel dat een themabus volgend jaar zal werken rond vegetarisme. We hopen dat de volkskeuken over vijf jaar nog bestaat.”

Raf Gerits

De volkskeuken opent elke woensdag de deuren om zeven uur in de Vlamingenstraat 116. Meer om dan tafelschuimers zoekt de volkskeuken bereidwillige koks. Als je daarin geïnteresseerd bent, kan je uiteraard ook terecht op hetzelfde adres, of bel even naar 29.33.13.

Sociale Raad organiseert debat over vrouwen en politieke vernieuwing

Zeg niet te gauw er zit geen vrouw

Irouwen zijn nog steeds ondervertegenwoordigd in de Belgische en Vlaamse politiek. In het verleden zijn reeds pogingen ondernomen daar verandering in te brengen ondermeer met de ‘Stem vrouw’-actie en de recente wet waarin het voor politieke partijen verplicht wordt om minstens een derde van de plaatsen op kieslijsten voor vrouwen voor te behouden. Daarnaast is er de laatste jaren nogal wat te doen rond ‘Politieke Vernieuwing’. Wat Politieke Vernieuwing juist inhoudt, ligt niet eenduidig vast, maar in ieder geval is duidelijk dat een aantal politieke actieve mensen niet langer tevreden zijn met de manier waarop aan politiek gedaan wordt. Binnen deze beweging bestaat er echter opnieuw weinig aandacht voor participatie van vrouwen. Om de beweging rond politieke vernieuwing te behouden voor herhal in oude fouten, organiseert de werkgroep ‘vrouw-man-universiteit-samenleving’ van Sociale Raad op 28 januari een debat over vrouwen in de politieke vernieuwing.

De vrouwenbeweging houdt zich al lang bezig met het politieke bedrijf. Voor haar is

het in een democratie onontbeerlijk dat beide geslachten evenredig vertegenwoordigd zijn in het bestuur. Verschillende mechanismen zijn verantwoordelijk voor het niet aan bod komen van vrouwen. Zo blijkt onder andere dat het voor vrouwen veel moeilijker is om ‘netwerken’ uit te bouwen. Een peetvader nodigt vaker een man uit om zijn imperium te vervoegen. Bovendien is het jammer genoeg nog zo dat het voor vrouwen moeilijker is om een politieke carrière te combineren met een gezin. Ook is het zo dat vele vrouwen zich niet aangetrokken voelen tot de politiek. Niet omdat de onderwerpen hen niet interesseren, niet omdat ze niet willen meebeslissen, maar omdat de ‘haantjesmentaliteit’ hen afschrikt. Partijpolitiek getuwtrek, concurrentieel woordspelletjes, individuele machtsstrijd en dergelijke liggen vrouwen blijkbaar minder. Maar ook voor een aantal mannen is het nu blijkbaar welletjes geweest. Uit verschillende hoeken klinken stemmen die oproepen om op een andere manier aan politiek te gaan doen. Misschien is het ogenblik aangebroken dat politiek en vrouwen elkaar vinden?

Kieslijsten

Wanneer je echter de grote stemmen binnen de politieke vernieuwing van nabij bekijkt, valt het onmiddellijk op dat

vrouwen weer de grote afwezige zijn. De eerste prangende vragen die op het debat moeten gesteld worden, zijn dan ook: “Waar zijn de vrouwen, met hoeveel zijn ze en welke plaats nemen ze in binnen de beweging?” en daaropvolgend “Waarom zijn ze weer afwezig?”, “Moeten vrouwen niet meer actief betrokken worden bij het vernieuwen van de politiek?” “Moeten de reeds deelnemende vrouwen zich niet meer zichtbaar opstellen?” “Welke rol kunnen vrouwen spelen binnen de beweging?”

Loop

In het tweede blok van het debat zal gediscussieerd worden over de voor- en nadelen van concrete maatregelen die de participatie van vrouwen willen bevorderen. Zo zijn bijvoorbeeld de meningen over de ‘Stem vrouw’-actie niet onverdeeld. Tegenstanders vrezen dat onbekwame vrouwen zullen verkozen worden ten nadele van bekwaame mannen. Voorstanders stellen dat bekwaame vrouwen minder aan bod komen op verkiesbare plaatsen en dus wel een extra steunje verdienen. Een gunstige evolutie wordt nu verwacht na de nieuwe wet, waarin vastgelegd wordt dat minstens één derde van de kieslijsten moet ingevuld worden door vrouwen. Sommigen menen evenwel dat die wet overbodig is. Vrouwen krijgen sowieso gelijke kansen, luidt de re-

denering daar, ze moeten die enkel grijpen. Nochtans is deze wet gegroeid vanuit de vaststelling dat vrouwen meer tegenwind krijgen dan mannen.

Naast deze “numerieke” maatregelen kunnen meer structurele veranderingen doorgevoerd worden. Zo kan er eens nagedacht worden over voorstellen als kinderopvang tijdens politieke activiteiten, gezinsvriendelijke vergaderuren, vergadervrije weekends om de moeilijke combinatie gezin-politieke carrière meer leefbaar te maken. Ook kan de politiek aantrekkelijker gemaakt worden voor vrouwen door op een andere manier aan besluitvorming te doen. Meer communicatieve vergaderstijlen, en meer over de partitiegrenzen heen kijken dragen daar zeker toe bij.

De vrouwenbeweging pleit al jaren om dergelijke veranderingen door te voeren. Niet enkel om de participatie van vrouwen op te krikken, maar eveneens om mee te werken aan een nieuwe politieke cultuur. Zij heeft in de loop van de jaren dan ook veel constructieve ideeën en degelijke voorstellen ontwikkeld. Daarom alleen al is het noodzakelijk de vrouwen bij de politieke vernieuwing te betrekken. Bovendien wordt het sowieso hoog tijd dat meer vrouwen actief kunnen deelnemen aan de politieke besluitvorming, met of zonder politieke vernieuwing.

Leen Verleye
Tanja Millian

Het Sora-debat over ‘Vrouwen en politieke vernieuwing’ vindt plaats op 28 januari om 20 u. in MSI 00.20. Sprekers zijn Anne Van Asbroeck, Sabine de Bèthune, Ingrid Robeyns en de onvermijdelijke Pieter Vandekerckhove. Moderator is Ivan De Vadder.

Een doekje voor het bloeden

Wr is waarschijnlijk geen enkele markt waar reclame zo taboe-doorbekend is geweest als in de 'maandelijke hygiëne markt'. Al enkele jaren woedt er een echte maandverbandoorlog. De boodschap is duidelijk: je moet je niet langer druk maken om je maandstonden, met ons nieuwste produkt verzekeren we je niet alleen een heerlijke nachtrust, je kunt er eveneens mee tennissen en zwemmen. Maar wat gaat er schuil achter deze — als we de reclame mogen geloven — magische 'doekjes voor het bloeden'? Hoe milieuvriendelijk zijn ze?

De belangrijkste producenten van maandverband en tampons zijn de Amerikaanse multinationals Procter & Gamble (Always), Kimberly Clark (Kotex) Johnson & Johnson (OB en Modess) en Tambrands (Tampax). Andere belangrijke merken zijn het Zweedse Svenska Cellulosa Aktiebolaget (Libresse) en de Belgische multinational Ontex (Helen Harper). De meeste van die bedrijven bevesten zich eveneens op de markt van papierprodukten. Naast de bekende merken heb je nog een reeks supermarktmerken (bijvoorbeeld Loft van de Aldi-keten) en een aantal kleinere ondernemingen. In eerste instantie heb je de afwasbare maandverbanden van het Duitse Petra Sood (Vivas) en uit Canada Cotton for Her. Een andere zeldzame verschijning in

het gamma is de rubberen Keeper tampon uit de Verenigde Staten.

De belangrijkste grondstof voor maandverband is houtpulp. Uit gezondheids-overwegingen worden er hoge kwaliteits-eisen gesteld aan de pulp, het is uitgesloten om gerecycleerd materiaal te gebruiken. Naast pulp bevatten maandverbanden soms ook kunststoffen voor extra absorptie (ondermeer Always en Libresse). Om het geheel bij elkaar te houden wordt er gebruik gemaakt van een kunststoflaagje (polyeteen of polypropreen). Helen Harper Natuurlijk bevat een onderlaagje van bijenwas. Het wasbare Cotton for Her bestaat uit een pocket van katoen met een luchtdoorlatende nylonlaag die vloeistof tegenhoudt. De pocket bevat een inleg van flanel katoen. Vivas wordt volledig vervaardigd uit katoen en zijde.

Pulp

Voor tampons maakt men meestal gebruik van katoenen watten, met een laagje rayon (een cellulosehoudende stof) eromheen. Toch zijn er ook hier uitzonderingen, zo heb je de Libresse-tampons die van rayon zijn met een laagje polyeteen en polypropreen eromheen. Vreemde eend in de bijt is de Keeper. De Keeper is een trechtervormig reservoir van natuurrubber. Het reservoir kan heel wat bloed bevatten, je hoeft hem dus niet zo vaak af te spoelen. Het inbrengen is wel even wennen. De Keeper kan zo'n tien jaar meegaan. Als het je echter

niet bevalt kun je het binnen de drie maanden weer inruilen voor je geld.

Zowel de klassieke tampons als de maandverbanden worden om velerlei redenen gebleekt. Bleking met waterstofperoxide (ondermeer OB, Cotton for Her, Helen Harper en Libresse) is om ecologische redenen te verkiezen boven het gebruik van chloorstoffen (onder andere Kotex, Libresse, Modess en deels Always). Bij Helen Harper Natuurlijk is de vervulende stap van bleking gedeeltelijk overgeslagen, dit geeft de meer beige kleur.

Een ander belangrijk aspect bij een milieubewuste keuze is het transport van grondstoffen en produkten. Alle hier besproken produkten worden in Europa gemaakt, met uitzondering van Cotton for Her en de Keeper. Daartegenover staat dat laatstgenoemde verschillende malen hergebruikt kunnen worden. Voor de pulp van maandverbanden is men meestal afhankelijk van hout uit de bosrijke Scandinavische landen. Voor katoen moet men meestal verder gaan zoeken. Toch kan algemeen gesteld worden dat er geen positieve of negatieve uitschieters zijn. Bij de teelt van katoen komen evenwel veel bestrijdingsmiddelen te pas. Het is dus wenselijk om produkten met onbespoten katoen te kopen. Cotton for Her gebruikt momenteel reeds twintig tot vijfentwintig procent biokatoen.

Etiek

Dierenproeven hebben niet meteen iets te maken met maandverbanden en tampons. Er zijn echter wel een aantal fabrieken die voor andere toepassingen dieren gebruiken bij de productie van cosmetika-produkten (Johnson & Johnson, Kimberly-Clark en Procter & Gamble). Johnson &

Johnson is een farmaceutisch concern en gebruikt eveneens dieren om geneesmiddelen en eindprodukten te testen. Het bedrijf werd bovendien ook reeds op de vingers getikt over de wijze waarop de medicijnen in de Derde Wereld worden gepromoot. Bovengenoemde multinationals zijn eveneens meermalen in opspraak gekomen vanwege hun houding ten opzichte van arbeiders in lageloonlanden en hun activiteiten in China. De kleinere ondernemingen (Carla's Company, Ontex, Keeper en Petra Sood) hebben geen contact met lageloonlanden.

Tot slot speelt natuurlijk ook de kostprijs een belangrijke rol. De afwasbare maandverbanden en de Keeper zijn zo terugverdiend. Zij gaan dus lopen met de prijs van beste koop, al blijft het gebruik van milieuvriendelijk katoen voor herbruikbare maandverbanden een pijnpunt. Bij de afwasbare maandverbanden scoort Cotton for Her iets beter dan de concurrentie. Voor de klassieke maandverbanden en tampons spelen vooral andere factoren zoals dierenwelzijn, arbeidsomstandigheden en verpakkingen een doorslaggevende rol. Het is echter aan u als consument om hierin een keuze te maken en het is evident dat naast de milieufactor in dergelijke, persoonlijke voorkeur en hygiëne minstens even belangrijk zijn.

Thierry Laenen

Voor meer informatie over de genoemde milieuvriendelijke produkten kun je onder andere terecht in de natuurvoedingswinkels of bij Memo VZW/Memo vzw (Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen in Vlaanderen) vind je in de Blijde Inkomststraat 109, 3000 Leuven. Bron: 'Kritisch consumeren, Dossier maandverband en tampons', februari 1997.

Papierindustrie: een ramp voor ons milieu

Van papyrus tot afvalberg

De Belg verbruikt gemiddeld zo'n 257 kilogram papier per jaar; dit levert ons een plaatsje op in de top 3 van de meest papierverbruikende landen ter wereld. Sinds 1990 is ons verbruik met vijftientig procent gestegen. Op wereldschaal is het papierverbruik sinds 1946 verachtvoudigd. De productie van papier betekent echter een serieuze belasting van het milieu. Terwijl de oerbossen verder geplunderd worden, wordt bodem, lucht en water zwaar vervuuld. Hoog tijd om eens één van de meest vervuilende industrieën door te lichten.

Dagelijks sneuvelen er miljoenen bomen voor de productie van papier. De Noordelijke oerbossen (Skandinavië, Noord-Amerika en het Gemenebest van Onafhankelijke Staten) zijn praktisch volledig vernietigd en vervangen door 'produktiebossen' (meer dan 95 procent van de bosoppervlakte in Skandinavië) met een geringe ecologische waarde. Samen met de teloorgang van deze waardevolle bosgebieden, worden ook vele honderden planten- en diersoorten bedreigd en wordt de bodemstructuur volledig overhoop gehaald. Maar ook in Centraal-Europa worden inheemse loofwouden op onnatuurlijke wijze tot naaldbossen omgevormd. In tropische en subtropische landen wordt er op grote schaal aan ontbossing (tropisch regenwoud en oerwouden) gedaan. De oorspronkelijke bossen worden vervangen door monokulturen van eucalyptusbomen. Deze monokulturen zorgen voor een versnelde uitputting van de bodem, verstoren het biologisch evenwicht en gaan gepaard met het gebruik van grote hoeveelheden kunstmest en giftige bestrijdingsmiddelen. In België wordt het grootste deel van het hout voor de papierindustrie ingevoerd. De belangrijkste slachtoffers hiervan zijn de noordelijke oerbossen.

Hout bestaat voor 40 à 50% uit cellulosevezels, 20 à 30% lignine en 20 à 30%

organische verbindingen zoals aromatische olie, hars en hemisellulose. Loofbomen (hard hout) bevatten meer cellulose en hebben kortere vezels dan naaldbomen (zacht hout). Om papier te kunnen maken moet men eerst de vezels van elkaar kunnen scheiden. Dit kan men doen door het hout samen met scheikundige stoffen aan de kook te brengen. Het papier dat volledig afkomstig is van de chemische pulp, wordt ook wel 'houtvrij papier' genoemd. Andere mogelijkheid — maar minder gebruikelijk, want niet steeds mogelijk — is de mechanische vervezeling door het slijpen. Bij dit laatste procedee wordt 95 procent van het hout tot pulp verwerkt, dat dan wel nog lignine en andere organische verbindingen bevat. Bij de chemische procedees kan men hooguit vijftig procent van het hout tot pulp verwerken. Er moeten dus meer bomen sneuvelen om 'houtvrij papier' te kunnen produceren. De meest voorkomende chemische pulp is sulfaatpulp (Kraftproces), dat steviger is dan sulfitpulp. Het heeft wel een bruinere tint (verpakkingspapier) en kan dus minder gemakkelijk gebleekt worden. Bij de totstandkoming van chemische pulp kan men een deel van het houtafval recupereren en omzetten in energie.

Dash

Bij de aanmaak van mechanische pulp is men afhankelijk van grote hoeveelheden energie van buitenaf. Er zijn echter twee produktiemethoden die dit verbruik bij mechanische vervezelen kunnen beperken. Men spreekt dan over de termo-mechanische houtslippulp (TMP) en over chemo-termo-mechanische houtslippulp (CTMP). Nochtans blijft het energieverbruik per ton pulp bij gewone mechanische houtslippulp het laagst.

Volgens een rapport van Greenpeace wordt er "in een moderne sulfaatfabriek per ton geproduceerde pulp één tot drie kilo zwaveldioksides uitgestoten en bijna één kilo giftige organische zwavelverbindingen

(foto Koetraad Swinnen)

en zwavelzuur." Door de grote hoeveelheid zuurstof die nodig is voor de biologische afbraak van de vezels die bij de scheiding verloren gaan, worden heel wat vissen en mikro-organismen in het water bedreigd. Bij sulfitfabrieken ligt de uitstoot van zwaveldioksides rond de vijf kilo. Bij de mechanische pulpsoorten vormt vooral het CTMP een gevaar voor ons milieu.

Zuurstof

Een ander belangrijk milieubelastend aspect bij de productie van papier is de bleiking. Bij deze bleiking wordt meestal met chloorhoudende chemikaliën gewerkt (chloorgas, chloordioxide of natriumhypochloriet). Daardoor komen er meer dan duizend verschillende soorten organochloorverbindingen vrij. Deze vormen de grootste ecologische bedreiging voor het water. Hoewel deze produkten massaal voorkomen op de 'zwarte lijst' van de EU (twaalf van de veertien vermelde stoffen) en in bepaalde landen het gebruik ervan zelfs verboden is, kunnen de meeste pulp-fabrikanten ongestoord verder bleken met chloorhoudende samenstellingen. Deze schadelijke verbindingen kunnen nooit volledig afgebroken worden, zetten zich vast in onze voedselketen en hebben dramatische

gevolgen voor het leven in het water. De meest gekende en één van de giftigste scheikundige stoffen ter wereld zijn de dioksines, die eveneens tot de groep van organochloorverbindingen behoren. Deze kankerverwekkende stoffen kunnen ook vrijkomen bij de bleiking. Volgens een Greenpeace-rapport (januari 1992) zou de stof zelfs in afgewerkte papierprodukten teruggevonden zijn. Toch bestaan er ook milieuvriendelijkere middelen om het pulp te bleken. Zuurstof en waterstofperoxide leveren zo goed als geen extra milieubelasting op. Wel is het papier iets minder wit, aan u de keuze.

Gezien de milieuschade die de productie van nieuw papier met zich meebrengt, is het uitermate belangrijk het gebruik van papier zoveel mogelijk te beperken. Anderszins is het belangrijk dat papier zoveel mogelijk gerecycled wordt, want ook de verbranding of het storten van papierafval zorgt voor heel wat vervuiling. Volgende week gaan we dieper in op de verschillende soorten recyclepapier en de ecolabels, gevolgd door een aantal praktische tips om het papiergebruik te reduceren.

Thierry Laenen

“De botte punt van de wet dreigt andere doelen te raken dan die waarvoor ze werd opgesteld”

**rouwenhandel, hormonenmaf-
fia, internationale drugkartels,
witteboordenkriminaliteit,
korruptie, ... ze zijn niet meer uit de
dagelijkse actualiteit weg te denken.
De overheid heeft er dan ook alle re-
den toe om krachtig op te treden tegen
maffieuze of aanverwante criminele
organisaties. Op voorstel van de rege-
ring heeft de Kamer van Volksverte-
genwoordigers vlak voor de zomer-
vakantie het 'Wetsontwerp betref-
fende de criminele organisaties' goedge-
keurd. Dit moet de politiediensten in
staat stellen zulke organisaties effi-
ciënter aan te pakken. De omschrij-
ving van het begrip 'criminele orga-
nisatie' in het ontwerp is echter zeer
vaag. Andere dan misdaadorganisaties
— politieke en sociale bewegingen
en verenigingen — dreigen hierdoor
onder de toepassing van de wet te val-
len. Er is dan ook heel wat kritiek.**

Eén van de prioriteiten van de regering is de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Dat sommige internationaal georganiseerde misdaadkartels hun opbrengsten uit drug- en wapenhandel, vleesfraude of prostitutie in legale economische sectoren investeren ('witwassen') middels aandelenpakketten of immobiliënportefeuilles is immers erg verontrustend. Criminele organisaties maken dankbaar gebruik van de faciliteiten die de internationale gemeenschap aan het 'respektable' bedrijfsleven toestaat. Belastingparadijzen, offshorekonstrukties, postbusvennootschappen en het bankgeheim zijn daar maar enkele voorbeelden van.

Hoedanoek, de regering heeft besloten de georganiseerde criminaliteit te lijf te gaan met een 'wet op de criminele organisaties'. Op 5 juni 1997 werd het wetsontwerp geruisloos door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd. Het wetsontwerp ligt nu bij de Senaat en definieert een criminele organisatie als "elke organisatie die uit meer dan twee personen bestaat met als oogmerk het in onderling overleg en gestructureerd plegen van misdrijven [...] om op onwettige wijze vermoogensdoelen te verkrijgen of de werking van publieke overheden of openbare of particuliere ondernemingen af te wenden en waarbij gebruik gemaakt wordt van intimidatie, bedreiging, geweld, ... of waarbij commerciële of andere structuren worden

aangewend om het plegen van misdrijven te vergemakkelijken". Als je die definitie even analyseert, moet je tot het besluit komen dat ze inderdaad erg ruim en vaag is.

Niet alleen is het actief opzetten van zo'n organisatie een misdrijf, maar ook het eenvoudig lidmaatschap wordt strafbaar als men hoort te weten dat het om een criminele organisatie gaat. Ook wie deelneemt aan een legale activiteit van een criminele organisatie, wordt dus strafbaar. Denk daarbij bijvoorbeeld even aan de trouwe bankbediende die zelf korrekte transaksies verricht, maar die "moet weten" dat zijn bank op ruime schaal via Luxemburg belastingontduiking organiseert. De Raad van State was niet bepaald mals in zijn advies over het ontwerp: "De wetgevende macht heeft tot taak regels te maken die de rechterlijke macht moet toepassen. De enige manier om deze verdeling van bevoegdheden te garanderen en zo elk risico van willekeur vanwege de rechters af te wenden, bestaat erin de strafwetten zo precies mogelijk te stellen. Dit wettigheidsbeginsel ('Lex Certa'-beginsel) dat in de grondwet wordt gewaarborgd, wordt uitgehouden, mochten strafrechtelijke regels worden vastgesteld waarin aan de rechters alleen vage richtlijnen worden gegeven; zoals in het wetsontwerp het geval is."

Professor Hugo Vandenberghe — tevens CVP-senator — vergelijkt het wetsontwerp met een "tapijtbombardement", waarmee zo-wat iedereen kan worden geviserd. Volgens Frank Verbruggen, wetenschappelijk medewerker aan het Instituut voor Strafrecht van de KU Leuven, heeft de tekst van het ontwerp een "botte speerpunt" en dreigt het zo "andere

doelen te raken dan die waarvoor ze werd opgesteld". Het dreigt een wapen te worden dat bijvoorbeeld ook tegen de vakbonden in stelling kan worden gebracht. Maar ook leden van andere sociale of milieu-organisaties die politieke verandering nastreven — zoals, jawel, de studentenbeweging — zouden getroffen kunnen worden door het wetsontwerp als leden van een criminele organisatie. Verbruggen vreest dat een consequente toepassing van de tekst dicht in de buurt komt van de tactiek van de verschroeiende aarde: "Het wetsontwerp wil niet alleen de harde kriminelien binnen de organisatie straffen, maar ook al hun contacten met en in de bovenwereld. Daarenboven wil de regering niet alleen de op financieel gewin gerichte organisaties — de maffiagroepen, zeg maar — zo aanpakken, doch ook de op politieke verandering of invloed gerichte. Daardoor wordt het gevaar voor een brede politieke repressie vergroot", al-

us Verbruggen. Hij pleit er dan ook voor de zinsnede "... of de werking van de publieke overheden of openbare private ondernemingen te beïnvloeden ..." gewoon weg te laten, omdat die veel te vaag is. Ook lijkt het voor Verbruggen niet aangewezen terrorisme of andere vormen van politieke criminaliteit; zo maar als een vorm van georganiseerde criminaliteit af te doen. Er bestaan volgens hem andere bepalingen in het strafwetboek die meer geschikt zijn om terrorisme te bestrijden.

Een voorbeeld kan verduidelijken dat het wetsontwerp voor veel meer dan voor de bestrijding van criminele organisaties kan worden gebruikt. De werknemers van Renault voerden acties voor het behoud van hun job. Zij trokken bijvoorbeeld naar het Zuidstation in Brussel om er de HST naar Parijs te blokkeren. Deze actie kan juridisch worden omschreven als "het kwaadwillig belemmeren van het verkeer op de spoorweg". De werknemers voerden toen al enige tijd actie en ongetwijfeld was er sprake van "enige structuur" in hun actiegroep, wat voldoende is om een "organisatie" te vormen. De actie had als opzet tegemoetkomingen te bekomen en aangezien dat gebeurde met 'geweld' of 'intimidatie' gaat het volgens de letter van het wetsontwerp om een criminele organisatie. Bovendien moet men niet eens deelnemen aan misdadige acties; het volstaat dat men lid is van de organisatie die strafbare feiten heeft gepleegd. Theoretisch kan een arbeider van Renault, die ziek is en al drie maanden te bed ligt, dus vervolgd worden als zijn vakbond de spoorweg blokkeert.

Een andere kritiek is het feit dat de wet een vrijgeleide zou kunnen worden voor de "proaktieve opsporing". In de regel geldt de "reactieve opsporing": men spoort de daders op van een gepleegde criminele daad. Maar deze manier van werken is niet altijd even efficiënt: getuigen en slachtoffers komen immers niet altijd vanzelf naar de overheid of weigeren medewerking. Daarenboven sluit het voortijdig arresteren van de uitvoerders van een onderliggend misdrijf de deur naar de opsporing van de rest van de organisatie. Vaak slaagt men er dan ook enkel in het topje van de ijsberg te arresteren. Bij de proaktieve opsporing daarentegen wordt een onderzoek geopend vooraleer enig crimineel feit plaatsvond. Dat is precies waar het wetsontwerp aanleiding toe geeft: het inzamelen van inlichtingen over personen en organisaties nog voor ze enig strafbaar feit pleegden. Zij zijn op de eerste plaats gericht op het verwerven van inzicht in de structuur en werking van de georganiseerde criminaliteit, waarna dan in een tweede fase kan worden overgegaan tot het vrijdelen van geplande misdrijven en de vervolging van concrete individuen. Die proaktieve recherche houdt het gebruik in van bijzondere en geheime opsporingstechnieken waarbij het recht op privacy in het gedrang dreigt te komen.

Met de hand op het hart wordt nu door de minister van Justitie voorgehouden dat zijn wetsontwerp helemaal niet de bedoeling heeft om syndikale, sociale of milieubewegingen crimineel te beteugelen. Toch laat de letter van het ontwerp zulks toe. Als je ziet dat sommige rechters het aandurven om dwangsommen op te leggen van honderdduizend of zelfs vijfhonderdduizend frank aan leden van stakingsposten, is het niet ondenkbaar dat ze op grond van het wetsontwerp ook strafrechtelijk vervolgd zouden worden. Vele organisaties en verenigingen — al dan niet crimineel — zullen deze ontwikkelingen waarschijnlijk met argusogen volgen.

Bart De Schrijver
Kristof Daniels

(foto Jimmy Debruyne)

Nederlandse wet op de criminele organisatie

Eén van de onderdelen van het actieplan tegen de georganiseerde criminaliteit dat in juni 1997 aan de Europese Top werd voorgelegd, betreft harmonisering van de strafbaarstelling van het lidmaatschap van een criminele vereniging binnen de Europese Unie. Nog voordat de regeringsleiders zich hierover bogen, bracht de Amsterdamse justitie in de straten van de Nederlandse hoofdstad een opmerkelijke nieuwe variant in de praktijk. Zij pakte meer dan driehonderd tegenstanders van de Eurotop op toen die een bekend krakerspand verlieten na een oproep tot een "nachtelijke lawaai-koncert" voor de buitenlandse delegaties. Ook een heleboel mensen die in de straten wilden demonstreren voor werkgelegenheid werden zonder meer opgepakt, terwijl zij enkel vreedzame bedoelingen hadden en geen flauw benul hadden van het feit dat zij misschien wel eens "lid zouden kunnen zijn van een criminele organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven..."

Zij werden allen ingerekend op grond van artikel 140 van het Nederlandse Wetboek van strafrecht, dat lidmaatschap van een criminele organisatie wil bestraffen. Die wetsbepaling beleefde de jongste jaren in Nederland een ware 'revival'. Hij gaat terug tot de Napoleontische tijd en was toen vooral bedoeld tegen roversbenden. Tegenwoordig slaat artikel 140 vooral in de belangstelling vanwege de georganiseerde (drugs)kriminaliteit. Maar het blijft in Nederland echter niet bij de aanpak van de zware criminaliteit. Ook krakers, voetbalvandalen en vredesactivisten hebben eraan

moeten geloven. De strafbepaling biedt aan de politie dan ook zéér ruime mogelijkheden. De aantrekkingskracht van de wetsbepaling bij de ordediensten en justitie ligt vooral in de omstandigheid dat de autoriteiten niet hoeven af te wachten tot een concreet delikt is gepleegd. Eigenlijk is artikel 140 zo ruim dat sommige strafrechtjuristen menen dat het in strijd is met de grondwettelijke 'Lex Certa': de strafwet moet voldoende duidelijk aangeven waar de grenzen liggen zodat de burger zijn gedrag daarop kan afstemmen.

Het motto 'opgeruimd staat netjes', is zeker bij de handhaving van de openbare orde niet zonder gevaren. Er is immers een fundamenteel recht van bewegingsvrijheid in het geding, ook al is dat niet met zo veel woorden opgenomen in de Nederlandse Grondwet. Het behoort in elk geval wel tot de Europese vrijheidsrechten. Het verdragsovereenkomst van de Eurotop in Amsterdam nodigde de regeringsleiders juist uit het respect voor deze fundamentele rechten expliciet te bevestigen.

Het artikel 140 van het Wetboek van strafrecht is blijkbaar een inspiratiebron geweest voor de Belgische wetgever. De consequenties die aan een dergelijke wetsbepaling verbonden zijn, en zoals die zich in Nederland in de praktijk hebben getoond, zouden de politici toch kunnen uitnodigen om nog enkele 'denk oefeningen' (zie hoofdartikel) te verrichten. Op voorhand wat bezinnen kan nooit kwaad.

(bds)

VLD-senator Hugo Coveliers deelt de kritiek op het artikel 342

“Het vermoeden van onschuld geldt voor iedereen, niet alleen voor politici”

W is heel wat beroering rond het wetsontwerp betreffende kriminele organisaties dat in juni door de Kamer werd goedgekeurd. Het voorstel heet te vaag te zijn en het zou de politiediensten een instrument geven om syndicale en politieke bewegingen te kriminaliseren. Vorige zaterdag vond aan de VUB een 'strijdforum tegen artikel 342' plaats. Advokaten, politici, vakbondvertegenwoordigers en leden van sociale verenigingen wisselden hun visie uit op het veelbesproken wetsontwerp en vergeleken de toestand met gelijkaardige buitenlandse situaties. Ook Hugo Coveliers, VLD-senator en lid van de commissie Justitie, was aanwezig en gaf ons zijn visie. Hij bleek alvast niet hoog op te lopen met onze geüniformeerde vrienden van de rijkswacht.

Veto: Het wetsontwerp van de regering betreffende kriminele organisaties krijgt nu heel wat kritiek. Hoe verklaart u dat het in juni bijna geruisloos door de Kamer werd goedgekeurd?

Hugo Coveliers: «Ik denk dat er een aantal redenen zijn. Een eerste is dat de Kamer nogal drukdoende was met allerlei onderzoekskommissies en blijkbaar minder aandacht besteedde aan het wetgevende werk. Tweede reden is dat het bestaan van georganiseerde misdaad in België nu — negen jaar geleden lichte men er mij nog mee uit — door iedereen wordt aanvaard. Men is het erover eens dat de georganiseerde criminaliteit dringend moet aangepakt worden. Wanneer er dan een initiatief wordt genomen in die zin vindt men het bijna ongehoord wanneer iemand zegt dat dat initiatief eigenlijk kontraproduktief is. Er is daar in de Kamer dan ook veel te weinig discussie over gevoerd.»

Veto: En in de senaat gaat men dat nu wel doen?

Coveliers: «Zeker, want er is daar toch een tamelijk grote consensus dat het huidige wetsontwerp niet goed is. Er is beslist om eerst eens duidelijk te omschrijven wat georganiseerde misdaad nu eigenlijk is en wat kriminele organisaties kunnen zijn. De maatregelen die je moet nemen, moeten immers gebaseerd zijn op een zo correct mogelijke inschatting. In een volgende stap zullen we de bijzondere politietechnieken nader bekijken met de grote vraag of je die moet koppelen aan je definitie van georganiseerde misdaad of niet. Als aanhangsel daarbij is het dan bijna onvermijdelijk dat je ook iets zegt over de structuur van de politiediensten en het openbaar ministerie.»

Veto: De grootste kritiek op het wetsontwerp is dat het te vaag is. De omschrijving van wat kriminele organisaties zijn is zo breed dat ook sociale en politieke bewegingen eronder kunnen vallen.

Coveliers: «De tekst zoals die nu is goedgekeurd door de Kamer houdt inderdaad dat risico in. Men heeft zich gebaseerd op een kriminologische definitie die georganiseerde criminaliteit als maatschappelijk fenomeen wil inschatten. Die definitie zegt wat behoort tot die vorm van misdaad: ondernemingen die als dusdanig gestructureerd zijn dat zij permanent aan misdaad doen, die daarbij uiteraard gericht zijn op geld en macht en die gebruik maken van kontrastategieën zoals geweld, corruptie of infiltratie in de gezagstructuren. In de commissie hebben wij gezegd dat die definitie wel goed is voor het vatten van het verschijnsel, maar dat je die niet in de strafwet kan overnemen omdat er sociologische begrippen in voorkomen. Het zekerheidsbeginsel zegt immers dat elke burger in een

democratische rechtstaat, na lektuur van de strafwet, zou moeten weten wat hij niet mag doen. En dat kan niet met een brede sociologische definitie. Want dan krijg je situaties zoals in Nederland waar men op basis van dezelfde definitie zowel hoolligans die elkaar te lijf gingen als vreedzame betogers tegen de Europese top kan vervolgen als kriminele organisaties.»

«In het strafrecht zeg je dat een burger niet mag meewerken met een kriminele organisatie, want dan is hij strafbaar. Welnu, dan moet je duidelijk zeggen op welke manier die burger kan weten wanneer het om een kriminele organisatie gaat. Want anders keer je de bewijslast om. Met de huidige tekst kan morgen gelijk welke politie-ambtenaar tegen eender welke burger gaan zeggen dat hij deel uitmaakt van bijvoorbeeld de Russische maffia en dan moet die burger maar gaan bewijzen dat dat niet waar is. Dat kan dus niet. Het vermoeden van onschuld geldt voor iedereen. Het grote probleem is dus het precies vatten in de strafwet van de definitie van een kriminele organisatie. Als je geen duidelijke beperkende wettelijke basis maakt, loop je het risico dat de politiediensten alles gaan doen: telefoongesprekken affluisteren, zenders en camera's plaatsen, infiltreren, ... We moeten dus vermijden dat men deze bijzondere opsporingstechnieken — die alleen in uitzonderlijke omstandigheden en onder strikte controle mogen aangewend worden — te snel gaat gebruiken. Een duidelijke definitie moet ook samengaan met een strikte controle én een sanktie nadien. Het gaat niet op dat wanneer de politie in het kader van een onderzoek misbruiken pleegt, dat je dan alleen zegt dat de bewijsverzameling onwettig en dus nietig is. Het is niet voldoende dat een rechter geen rekening mag houden met bewijzen die onwettig zijn verkregen. Je moet ook die politiemans of -vrouwen sanktioneren, en de substituuft of onderzoeksrechter die dat getolereerd heeft. Anders glijden we af naar een politiestaat, als dat al niet het geval is.»

Veto: Is het wel aangewezen om politieke criminaliteit af te doen als een vorm van de 'gewone' georganiseerde misdaad? Er bestaat toch ook bepalingen in het strafwetboek om terrorisme te bestrijden.

Coveliers: «Je moet toch toegeven dat er een aantal aanwijzingen zijn van connecties tussen bepaalde politiek-terroristische bewegingen en de georganiseerde misdaad. Zo blijkt dat zowel de Eta, als het Ira, als bepaalde fundamentalistische moslimbewegingen aan verwervingskriminaliteit doen. Om hun activiteiten te kunnen financieren moeten zij immers geld hebben. In een democratie is het de bedoeling dat iedereen zijn mening vrij kan uiten maar het is in een democratie ook de bedoeling dat daarvoor geen kriminele daden worden gepleegd. Het gaat dus niet op dat de Eta gemeenteraadsleden vermoordt louter om hun politieke aanhang. Volgens mij zijn dat daden van een kriminele organisatie die haar kriminele activiteiten met een politieke sausje overgiet. Iets anders is natuurlijk wanneer Gaia morgen een konijnenkot of een duivenhok opent omdat ze tegen het vleeseten zijn. Ik vind dat die van Gaia ook een hele hoop dwaasheden uit hun voeten slaan en dat hun acties niet

altijd tolereerbaar zijn, maar dat is geen georganiseerde misdaad. Alleen wanneer je werkelijk connecties met *organised crime* zou kunnen bewijzen, mag je een dergelijke beweging als kriminele organisatie vervolgen. Het politiek aspect is zeker geen aanwijzing dat het om georganiseerde misdaad zou gaan, integendeel, maar je mag het ook niet uitsluiten.»

Veto: Denkt u dat de angst van veel sociale bewegingen voor politieke repressie terecht is?

Coveliers: «Ik denk niet dat je de wet op de kriminele organisaties, zoals wij die in de senaat voorstellen, kan misbruiken voor repressie tegen zulke bewegingen. Als er repressie is door de politiediensten heeft dat

waarbij een onderscheid gemaakt moet worden tussen de diensten die zich bezig houden met het verzamelen en verwerken van inlichtingen en de operationele diensten. Die diensten moeten in netwerkvorm samenwerken, niet hiërarchisch zoals bij de rijkswacht maar horizontaal. Dan vermijd je het gevaar van één grote sjef en vermijd je ook dat bepaalde tipen bij de politie sommige organisaties gaan afschilderen als krimineel, want de ondersteunende diensten zullen dat tegenspreken als er niet is voldaan aan de voorwaarden.»

Veto: De vrees bestaat dat met het wetsontwerp aan de politiediensten een vrijgeleide wordt gegeven om aan proactief onderzoek te doen. De politie zou dan willekeurig onderzoeken gaan openen naar organisaties, nog voor enig crimineel feit gepleegd werd.

Coveliers: «Men heeft de proactieve recherche omschreven in de commissie Franckimont. In het voorstel tot hervorming van het wetboek van strafvervolg staat nu een omschrijving van 'wat proactieve recherche is. Het voordeel daarvan is dat je dan tenminste tegen de politiediensten en de vervolgingsambtenaren kan zeggen dat

(foto Bart Andriess)

eerder te maken met de structuur van en de gebrekkige controle op de politie. Je zit met het probleem dat vooral de rijkswacht een zeer sterk piramidiaal georganiseerde politiedienst is, autoritair zoals een diktatuur. Die is bovendien zeer sterk gezagsgericht, met een leider bovenaan, de luitenant-generaal, die dezelfde politieke overtuiging heeft als de ministers van Binnenlandse Zaken die gedurende jaren aan de macht zijn. Daar zit dus het probleem: bij de controle. Dat heeft niets te maken met het wetsontwerp betreffende kriminele organisaties, maar met de rijkswacht die volgens mij totaal kontraproduktief is. Men zou die moeten afschaffen.»

Veto: Wat is dan het alternatief?

Coveliers: «Ik denk dat je één politie nodig hebt waarbij op het nivo van de arrondissementen de bestuurlijke politie wat kleiner wordt ingedeeld om te voldoen aan de wens van de mensen dat ze de politie kunnen zien. Op nationaal vlak moeten dan ondersteunende diensten opgericht worden

zij zich aan die omschrijving moeten houden. Maar wat zie je dan? De politiediensten, die altijd wel een stapje vooruit zijn, gaan aan pre-proactieve recherche doen. Men noemt dat dan *projekten*. 'Rebel' (screening door de Rijkswacht van meer dan vierhonderdduizend Turken in België onder voorwendsel van de strijd tegen drugs) was bijvoorbeeld een project; 'Sputnik', dat tegen de PKK gericht was, ook. Daar is geen controle op. Nu denk ik niet dat je kan vermijden dat de politiediensten via hun kriminele informatiediensten informatie verzamelen en dat een deel daarvan zachte informatie is die niet rechtstreeks in verbinding staat met misdrijven. Natuurlijk is het gevaar voor misbruik daar zeer groot. Het is een heel moeilijke zaak om te bepalen hoeveel speelruimte de politie daarin mag hebben en nog moeilijker om te controleren dat ze daar niet buiten gaat. Het is die controle die op dit moment zo slecht is.»

Kristof Daniels
Bart De Schrijver

Contactlenzen iets voor u? Trioptic biedt u EEN COMPLEET CONTACTLENZENSISTEEM VOOR 4000,-BF. U krijgt voor zes maanden 6 paar zachte spherische maandlenzen (=maandelijks nieuwe frisse zilver contactlenzen) incl. alle onderhoudsproducten van Allergan. Profiteer van onze voordelige proberset voor 690,-BF. Een uitgelezen aanbieding. Alleen bij Trioptic. Doen!

TRIOPTIC ADVISEERT ALLERGAN

Of liever lenzen?

Vraag de proberset: slechts 690,-BF voor een paar zachte spherische maandlenzen + producten.

TRIOPTIC

Vital Decosterstraat, 28A - 3000 Leuven - tel: 016/23.85.02

Anno 1998 is LBK aan de zestiende editie van haar Interfakultair Songfestival toe. Waar in 1983 zich slechts drie kringen aanmeldden, stonden er nu twaalf in rij. Preselekties waren, volgens de organisatie, dan ook noodzakelijk. Afgelopen zaterdag stond Doc's bar geheel in het teken van de 'liefde voor muziek'. Tussen twaalf en acht kon de muzikliefhebber er naast de nodige pinten, genieten van gitaarakkoorden, baslijnen en drumsolo's.

Onder het motto 'plezier maken is belangrijker dan winnen' kwam geregeld een pluchen schaaft het podium verkennen en bleven covers van het 'Mission Impossible Theme' of 'Living Doll' niet uit. Opvallend was het overaanbod aan traditionele gitaarrock en het uitblijven van technogeluiden. De jury bestaande uit Johan Lambrechts (rockjournalist Gazet Van Antwerpen), Bart Vandormael (rockjournalist Het Nieuwsblad), Big Bill (muzikant) en Regie (Milk Incorporated) maakte ten slotte een einde aan de dag en koos acht winnaars en vier verliezers. Onder

Preselekties Interfakultair Songfestival in Doc's Bar

begeleiding van Piet De Praitere, beter bekend als Etienne in Studio Kafka, mogen deze acht zich een tweede maal met elkaar meten op de finale van 11 februari. Deze heeft plaats in zaal Rosenberg aan de Zoete Waters in Oud Heverlee. De feiten op een rij:

Winnaars:

- Medica
- LBK
- Filosofie
- Psychologie
- Pedagogie
- Farma
- Germaanse
- Lemmetsinstituut

Bijna winnaars:

- Katechetica
- PolSoc
- VRG
- Bios (reserve)

(vp)

'De Onderneming' speelt 'Kipstuk ou la joie de vivre'

"Crito, we zijn Asclepius een haan schuldig, vergeet het niet!" Deze laatste zin van Socrates voor hij de gifbeker dronk, vormt het uitgangspunt van 'Kipstuk ou la joie de vivre' van teatergezelschap De Onderneming, een losvaste groep die enkele jaren geleden ontstond uit het samensmelten van 'De Vereniging van Enthousiasten voor het Reële en Universele', 'Maten' en 'De Vereniging'. Uitgangspunt van 'Kipstuk' is de Socratische vraagmethode: door vraag en antwoord komt de mens tot inzicht in Grote Thema's als democratie, vrijheid of liefde. Is de mens vrij? Brengt vrijheid geluk? Bestaat God? Zo ja, ben ik dan verantwoordelijk voor mijn daden?

Deze en andere vragen vormen de aanzet voor de losse scènes waaruit het stuk bestaat. Een simpele mededeling of stelling zorgt voor een resem van commentaar. Zo is er bijvoorbeeld het gegeven van een Amerikaans stel dat een slaaf in het oude Griekenland opdraagt om in ruil voor de oude vrijheid een boodschap te brengen; of een scène over een commissie die de kapper ondervraagt van enkele nazikopstukken. Die banale aanzetten zorgen telkens weer voor absurde situaties. En dat is precies wat 'De Onderneming' duidelijk wil maken. Volgens hen is er duidelijk iets mis met de redenering van Socrates, want is het geen lachwekkende situatie dat de mens al vanaf de oudheid als een kip zonder kop — vandaar 'Kipstuk' — achter dezelfde vragen blijft aanlopen zonder het antwoord te vinden? "Bij dat drukke heen en weer gekakel kan je je ongelofelijk opwinden", vindt 'De Onderneming', "maar is het niet beter om je van dat drukke gedoe niets aan te trekken en die frustratie met de nodige humor te bekijken? Antwoorden zijn er niet en daar leer je mee

leven. Het gekakel is voor de acteurs geworden tot een grappig steekspel van vraag en antwoord, zonder meer. En het leven is een joie de vivre."

Dat 'De Onderneming' meer is dan het samenroeren van enkele gezelschappen in één enkel potje, wordt bij 'Kipstuk' wel weer duidelijk. Hun losse samenwerkingsverband zorgt ervoor dat elk gezelschap

binnen 'De Onderneming' zijn eigen identiteit heeft behouden. 'O, o, o', een stuk naar Molière's 'Misanthrop', eerder dit jaar te zien leunde eerder aan bij het vroegere 'Maten', terwijl bij deze productie Johan Dehollander en Ryszard Turbiasz, eertijds 'Vereniging van Enthousiasten', het meeste in de pap te brokken hadden. De hilarisch-absurdistische stijl waarmee zij begin jaren

negentig furore maakten duikt in 'Kipstuk ou la joie de vivre' opnieuw op. Toch halen zij hier niet meer hun vroegere nivo. De grappen zijn soms aan de flauwe kant en de akteerprestaties niet allemaal even verbluffend. Maar de affiche zou je toch nieuwsgierig moeten maken en daar zal je beslist geen spijt van hebben.

(kda)

gitaar | rock | pop | hardcore | punk | metal | postrock
avant garde | techno | trip-hip-hop | jungle | drum 'n' bass

De ultieme trip

RECORDS

Muziekwinkel bij uitstek

www.jjrecords.com

Parijsstraat 32 - 3000 Leuven - Tel 016|23 40 27 - Fax 016|23 24 67
email: stef@jjrecords.com

Het gaat om vragen, niet om antwoorden

Iedere Amerikaanse Meg Stuart is deze week in Leuven te gast met twee producties. 'Insert Skin # 1 - They live in our breath' en 'Splayed Mind Out' kaderen in een trilogie waarin deze choreografe op zoek gaat naar een relatie tussen beeldende kunst en dans. Hiervoor werkt ze samen met Lawrence Malstaf en Gary Hill.

Het Leuvense publiek kon voor de eerste keer met Meg Stuart kennis maken op het Klapstukfestival in 1991. In tegenstelling tot New York, waar ze tot dan toe nauwelijks kansen kreeg, waren zowel publiek als critici erg lovend over haar 'Disfigure Study'. Dat en het succes van haar productie in 1993, 'No Longer Ready-Made', vormde de stimulans om zich samen met haar gezelschap 'Damaged Goods' in Brussel te vestigen.

Terwijl de meeste dansers al zoekend en tastend hun eigen taal ontwikkelen, debuteerde Meg Stuart met een statement. Haar omgaan met hedendaagse dans uit zich in nonverbale performances die verrassend onderbroken worden door dansante passages. Het menselijk lichaam wordt een *disabled body*. Het lijkt ofwel verbrokken en uiteengevallen in lijf en ledematen, ofwel bezit het de status van een hulpeloze. De bewegingen zelf bestaan uit een herhaald vallen en opstaan. Ze verwijzen aldus in geen enkel opzicht naar het ballet, of naar de moderne of postmoderne dans.

Leidraad

Veto: De twee producties die deze week in Leuven te zien zijn, maken deel uit van een project waarin je op zoek bent naar een relatie tussen beeldende kunst en dans. Vanwaar die interesse?

Meg Stuart: «Ik was altijd al geïnteresseerd in visuele kunst. Ik zie mijn werk niet zo zeer als choreografie maar eerder als schetsen en studies van het lichaam. Ik gebruik steeds beeldende kunst (schilderijen en sculpturen) als referentie. Dat vormt eigenlijk de leidraad van mijn werk. Daarnaast wil ik ook graag dans in andere vormen brengen. Zo maakte ik ook een dansinstallatie 'This is the Show and the Show is many Things' voor het Museum van Hedendaagse Kunst te Gent. Dat was een commentaar op de tentoonstelling en werkte voor mij bijzonder stimulerend. Het leek mij boeiend om rechtstreeks samen te werken met beeldende kunstenaars. In plaats van een stuk te creëren en daarna een decor te maken, kan je nu vanaf het begin samenwerken en een gemeenschappelijke taal ontwikkelen. Daarom vroeg ik zowel Lawrence Malstaf, een jonge Belgische kunstenaar, als Hill, een bekende naam uit Seattle, om samen een productie te maken. Het interessante eraan was dat twee projecten in eenzelfde jaar tot stand kwamen. Het samenwerken met twee andere mensen, maakt dat het resultaat kwa sfeer en karakter verschilt.»

Veto: Hoe was het om samen te werken met hen? Hoe wordt deze samenwerking duidelijk op scène?

Stuart: «They live in Our Breath' is een kruisning tussen een installatie en een performance. Het is een solo waarin Vincent Malstaf live muziek maakt. Zowel Vincent als ik proberen een interactie aan te gaan, elk op onze eigen manier, met objecten van Lawrence Malstaf. We proberen kosmologische effecten op te wekken die verder gaan dan de visuele: in de beginscène staat bijvoorbeeld enkel een sterke geur centraal. Naarmate de voorstelling vordert, wordt de tijd aangegeven door een berg smeltende boter. Door met deze gegevens te werken, streven we naar het creëren van een begrensde ruimte.»

Veto: Waarom deze beelden?

Stuart: «We werken met de obsessies over het lichaam. Ik denk dan aan genetische manipulatie, plastische chirurgie en hoe we het natuurlijke van het lichaam manipuleren zonder te weten wat de gevolgen zijn. Het lichaam als container van herinneringen, ervaringen en geschiedenis gaat hierbij verloren. In mijn werk probeer ik dit juist opnieuw te ontdekken.»

Glimlach

Veto: Hoe belangrijk is de muziek naast de beelden?

Stuart: «Wat zo speciaal was aan deze samenwerking was dat Vincent en Lawrence al een lange geschiedenis hebben. Ook ik heb reeds samen met Vincent gewerkt en dat maakte dat we elkaar aanvoelden. Muziek en dans zijn zo sterk met elkaar verbonden dat zelfs de bewegingen van de muziek bijdragen tot de voorstelling. De klank van het bespelen van een klavier, het

ontstaat.»

Veto: Tipisch voor jouw werk is het depersonaliseren van het lichaam, het tonen van een lichaam zonder ziel. Hoe kunnen we dit begrijpen?

Stuart: «Wat mij vooral boeit, is de manier waarop we het lichaam opnieuw kunnen definiëren, wat zowel een taak is voor de dansers als voor het publiek.»

Veto: Een tabula rasa?

Stuart: «Niet echt. Het is eerder een in twijfel trekken van gevestigde waarden. Het gaat om vragen en niet om antwoorden. Zo stelt Gary Hill het ganse taalsysteem in vraag door te experimenteren met woorden en betekenissen. Het is pas door iets uitte halen dat de mogelijkheid ontstaat tot heropbouw.»

Veto: Het depersonaliseren maakt het voor een publiek vaak moeilijk om te begrijpen en te accepteren. Is het je bedoeling om hiermee een autistische sfeer te creëren, een gesloten wereld tot stand te brengen, terwijl het publiek toekijkt?

Stuart: «In 'Splayed Mind Out' ligt de

ratelen van een cassette wanneer je het lint eruit trekt, Elke actie staat in relatie tot een andere. Doorheen de objecten zijn we met elkaar verbonden en staan we in dialoog tot elkaar.»

Veto: We lezen over 'Splayed Mind Out' dat het bestaat uit sterke beelden maar dat deze niet echt een geheel vormen. Kan deze fragmentatie veroorzaakt worden door het samengaan van verschillende kunstvormen?

Stuart: «Voor mij gaat deze productie terug op mijn eerste werk, 'Disfigure Study'. Het is een puur stuk, er zijn geen objecten op de scène. Wat het publiek te zien krijgt, is een leegte gevuld met enkel beelden en één lichaam. Bijzonder aan 'Splayed Mind Out' is juist die nauwe samenwerking met Gary. Elk aspect van de voorstelling werd door ons besproken, zodat het resultaat een interactie werd van ons beiden. Dat kan je dan ook zien door het feitelijk aanwezig zijn van Gary op de scène. Bewust kozen we voor een subtiele aanpak en beperkten ons tot het essentiële, tot kleine maar betekenisvolle gebaren. Je zou het kunnen vergelijken met de opeenvolging van korte videosegmenten. We werken met louter delen van het lichaam. Het eerste beeld in 'Splayed Mind Out' toont een hoop ledematen waarbij het onderscheid tussen de dansers vervaagt. Dat is eigenlijk fragmentatie. Naar mijn aanvoelen komen we toch tot een geheel omdat beelden herhaald worden en er een spiraal van feedback

klemtoon op het ontmoeten. Anders dan in vorig werk, interageren de dansers met elkaar en durven zij een relatie aan te gaan met het publiek. Daarnaast is er ook de aanwezigheid van niet-dansers. Ook zij gaan een ontmoeting niet uit de weg. Ook de wereld buiten de scène, opgebouwd uit videobeelden, wil niet geïsoleerd blijven. Al die ontmoetingen worden dan weer opgedeeld in kleine eenheden: een enkele aanraking, een glimlach. Het gaat eigenlijk om het bewust aanwezig zijn, op scène en in het publiek. Beiden zijn bijna verplicht op elkaar in te spelen. Zo blijft er op een gegeven moment slechts één herhaalde beweging over. Aan het publiek om te beseffen dat dit het einde is.»

Vijver

Veto: Het aangaan van een interactie kwam minder aan bod in vorig werk. Maakt dit deel uit van je evolutie als danser?

Stuart: «Als je nauw samenwerkt met andere mensen, verandert je werk en hoop je ook dat het verandert. Na een tijd ontdek je ook het spoor dat je aan het volgen bent en leer je verbanden leggen. Zo merk ik nu pas dat deze voorstelling gelijknissen vertoont met 'Disfigure Study'. Het is als een web van ideeën en thema's dat evolueert naarmate je mensen ontmoet, meer kennis opdoet.»

Veto: Je omschrijft deze productie als een 'work

in progress'. Kan je vertellen hoe we de evolutie in tijd moeten zien?

Stuart: «Je wordt je meer bewust van wat je doet. Het gaat niet meer zozeer over de keuzes die je maakt maar over het eigene van het stuk, over de manier van optreden. Ook de relatie met het publiek is van belang: door hun manier van denken, hun verwachtingen kunnen zij een grote impact hebben op de voorstelling. Wat dikwijls gebeurt, is dat het stuk steeds gebalder wordt, meer tot de essentie komt. Het interessante is ook dat ik een dubbele positie kan innemen. Als choreografe zit ik in het begin nog aan de zijlijn, terwijl ik later als danser er midden in sta.»

Brussel

Veto: Wanneer mensen naar een dansvoorstelling gaan, verwachten ze dans. Tipisch voor jou is het samenbrengen van vormen van teater, waarbinnen, zoals Laermans zegt, de dans gezien kan worden als een paradox. De gehele voorstelling wordt door enkele dansante passages onderbroken. Kunnen we hier dan nog van dans spreken?

Stuart: «Je kan het noemen zoals je wilt. Aanvankelijk leer je wel wat dans is of betekent, maar als je zelf aan het werk begint, val je in een vijver vol vragen en

moet je op zoek gaan naar een herdefinitie ervan. Blijft natuurlijk de vraag of je publiek je zal volgen. Voor mij heeft de vorm eerder te maken met het thema van de voorstelling. Als danser heb je wel je eigen stijl, je eigen signatuur zodat je niet elke beweging aan je lichaam kan opleggen, maar het blijft wel een zoeken naar mogelijkheden.»

Veto: Je bent geboren in New Orleans, studeerde in New York om in 1994 je met je gezelschap 'Damaged Goods' in Brussel te vestigen. Waarom Brussel?

Stuart: «Voor mij was het Klapstukfestival in 1991 de aanleiding om naar België te komen. Mijn werk werd hier geapprecieerd en er is mij de mogelijkheid geboden om nieuwe projecten op te starten. Het is erg stimulerend om in Brussel te werken. Er is veel interesse in dans. De kennis over hedendaagse dans staat op een hoog niveau, waardoor je niet telkens van nul moet beginnen. Je voelt gewoon de druk om op een hoog niveau te blijven presteren. De komende maanden ga ik op toernee doorheen Europa, maar ik zal blij zijn om Brussel weer te zien.»

**Kris Kuppens
Veronique Patteeuw**

Maandag 12 en dinsdag 13 januari danst Meg Stuart 'They live'; vrijdag 16 en zaterdag 17 januari volgt 'Splayed mind out'. Meer info zie agenda.

Man loopt door bos met termoskan

Inooit gedacht dat de inwoners van een op eminente wijze politiek korrekt land als IJsland hun land ooit nog eens zouden bestempelen als het 'Devil's Island', zoals de nieuwe film heet van de IJslandse regisseur Fridrik Thor Fridriksson. Op zondag achttien januari gaat 'Devil's Island' als onderdeel van de Stuc-reeks New Harvest in avant-première. De klassieker van de week (Filmfun) is deze keer van de Belgische sineast Jacques Feyder, terwijl in de Cowgirls-reeks de debuutfilm van Pina Bausch, 'Die Klage der Kaiserin' en de Britse documentaire 'Paris was a woman' te zien zijn.

'Devil's Island' speelt zich af in naoorlogse sloppenwijken van Reykjavik. Nadat de Amerikaanse soldaten na de Tweede Wereldoorlog hun barakken verlaten hadden, gebruikten de minder begoede Scandinaven ze als goedkope huizen. Door de inwoners van Reykjavik werden de sloppenbewoners als inferieure en gevaarlijke wezens beschouwd; niemand waagde zich in hun 'Camp Thule' zonder in elke hand een sneeuwbal in aanslag. De film speelt zich af in de jaren vijftig, zoals bekend de tijd van het vooruitgangsoptimisme, de grote dromen. De IJslandse hemel bevindt zich aan de overkant van de Atlantische oceaan: ze dromen ervan het te maken in het rock 'n rollende Amerika — voor de muziekscore gebruikt Fridriksson dan ook liedjes van onder andere Jerry Lee Lewis en Elvis Presley. Hier en daar een enkeling niet te na gesproken, zien de meesten hun dromen bevroren door het harde labuur dat ze moeten leveren om het hoofd boven ijs te houden. De familie die we in het verhaal volgen is evenwel tamelijk knudde en maakt menig grappige situatie mee: ekstreme situaties vragen nu eenmaal om ekstreme figuren.

Fridrik Thor Fridriksson (1954) is nu al een begrip in de IJslandse filmscene. Hij leerde zichzelf de kneepjes van het vak, stampte het eerste IJslandse filmtijdschrift uit de grond, stichtte het Reykjavik Film Festival en zijn eigen filmaatschappij, en heeft al een Academy Award voor beste niet-Engelstalige film en een resem andere onderscheidingen op zijn erelijst prijken. Ook in zijn recentste film weet Fridriksson dus de smartelijke alledaagse gebeurtenissen met humor te doorspekken en met verve zijn eigen 'bitterzoete' symfonie te creëren.

Bruegel

In de reeks 'Filmfun' is volgende week maandag 'La Kermesse Héroïque' te bekijken.

ken, een satirische kostuumfilm uit 1935 van onze — vooral in Frankrijk aktieve — landgenoot Jacques Feyder. De heldenkermis voert ons terug naar het door de Spanjaarden bezette Vlaanderen van 1616. Het stadje Boom staat aan de vooravond van de jaarlijkse kermis als hen de dreigende mare bereikt dat een Spaans garnizoen in Boom zal halt houden. De burgemeester doet zich nog als dood voor in de hoop dat de Spanjaarden dan verder reizen, maar het mag niet zijn. De soldaten komen toch. En dan nemen de vrouwen de zaak in handen: het wordt één groot, nachtelijk, bacchanaal feest, zoals die wel eens op een schilderij van Pieter Bruegel voorkomen. Geen toevallige vergelijking, want het was Feyder's uitgesproken bedoeling een film te maken "waarin de estiek van de grote Vlaamse meesters zoals Bruegel zou herleven".

looflijke controverses die hij met zich meebracht: de toenmalige Vlaamse bevolking doorzag de satire van de film niet en reageerde vernederd en kwaad omdat in hun ogen de Vlamingen als kollaborateurs werden afgeschilderd. Onder andere om die vermeende grote bereidwilligheid tot kolleboratie was 'La Kermesse Héroïque' aanvankelijk een succes in Duitsland, tot de Nazi's hem in 1939 verboden omdat het "een aan het Hitlerregime vijandige prent" zou zijn. Ondertussen bleven sommige Franse recensenten koppig beweren dat Feyder een pro-Duitse film gemaakt had. De controverse rond de film zal wel nooit helemaal luwen, net zoals de humor om het even welk publiek zal blijven bekoren.

Vorige week was in het Stuc de opmaat voor een nieuwe filmreeks te zien, 'Even Cowgirls get the Blues'. Elke week worden

van de nog onbekende Picasso. Ook Dufy, Duchamp, Hemingway, Cézanne en Matisse behoorden tot haar intimi. Margaret Anderson stichtte en redigeerde 'The Little Review', één van de meest toonaangevende tussenoorlogse tijdschriften over avantgardeliteratuur. Sylvia Beach was dan weer de eerste die iets zag in het magnum opus van een zekere James Joyce, en werd zodoende de eerste uitgever van diens 'Ulysses'. Maar ook meer pikante factoren bevorderden de bekendheid van de Parijse vrouwen-gemeenschap. Natalie Clifford Barney werd een legende in Frankrijk, niet alleen dankzij haar talloze gedichten en boeken, maar ook omdat ze "de leidende lesbienne van haar tijd was" — zo wilde ze met een vriendin op het eiland Lesbos bijvoorbeeld een lesbische school voor poëzie en liefde oprichten.

Auto's

Dat Pina Bausch in 1989 haar eerste film, 'Die Klage der Kaiserin', uitbracht, mag een verrassing heten. Was en is zij immers niet één van de meest eminente

Natalie Clifford Barney, de 'wild girl from Cincinnati'

Voor alles is 'La Kermesse Héroïque' een grappige satirische verhouding tussen man en vrouw: de man die parmantig belangrijk loopt te zijn en de vrouwen die voor hun laffe wederhelften de kastanjes uit het vuur mogen halen. Ook de "hypokrisie van de katholieke kerk" en de oorlog worden gehekeld. Berucht is de film evenwel vooral vanwege de onge-

twee films gespeeld waarin — zo luidt het in het Stucboekje — "waanzin, kunst, leugens, de meisjes, revolutie, de jongens en natuurlijk de liefde" ruimschoots aanwezig zijn. 'Paris was a woman' is een Britse documentaire uit 1995 van Greta Schiller waarin de vele vrouwen — gemeenzaam ook wel 'de vrouwen van de linkeroever' genoemd naar hun woonplaats — die tussen de wereldoorlogen mee het kulturele leven van Parijs bepaalden in ere worden hersteld. Via archiefmateriaal, foto's en interviews worden we meegezogen in de levensverhalen van de één na de andere intelligente en creatieve vrouw. De bekendste onder hen zijn mensen als de Amerikaanse schrijfster Gertrud Stein, de Franse schrijfster Colette, Gisèle Freud die alles wat bekend was en boeken schreef in haar lens ving, en de Engelse dichteres H.D. (Hilda Doolittle). Schiller's film toont hoezeer al deze en andere vrouwen door hun initiatieven het kulturele leven stuurden: Stein organiseerde wekelijks een salon en kocht als één van de eersten schilderijen

figuren in de wereld van de hedendaagse dans? Voor wie haar werk dan weer beter kent, leek het bijna een logische stap. Een enge definitie van dans heeft ze er nooit op nagehouden: haar choreografieën zijn doorgaans gekruist met diverse teaterinvloeden — van mime tot zang — wat haar werk wel eens het etiket 'postmoderne dans' opgeleverd heeft. Gedanst wordt er natuurlijk ook maar Bausch is toch vooral begaan met kijken, met beelden: 'Die Klage der Kaiserin' is een aaneenschakeling van schijnbaar willekeurig samengenomen beelden, iemand die met een termoskan door een bos loopt, een vrouw die op een kruispunt in een zetel zit terwijl de auto's voorbijrazen, enzovoort. De kijker moet zelf zijn weg vinden. Een chronologisch verhaal hoeft je niet te zoeken, veel gesproken wordt er ook niet. Ze wil niet zozeer een verhaal vertellen als wel een sfeer oproepen, stemmingen creëren. Ze doet dat door keer op keer personages in een vervreemdende omgeving te plaatsen. De pessimistische stemming, het gevoel van verlies en verwarring wordt versterkt door de vaak lange, monotone scènes, de statische camera, de melancholische muziek, de voorbijgaande natuur — het enige verhaalelement is misschien het voorbijglijden van de seizoenen — en zwelt uiteindelijk aan tot een indrukwekkende klacht, 'die Klage'.

Benny Debruyne

Voor info over waar en wanneer deze films vertoond worden: zie agenda.

CHAOS

café pool snooker

in het hartje van Leuven
op je weg naar de Oude Markt

Zeelstraat 1 (boven Lunapark)
tel.: 016/23.33.10

open 7 op 7 van 11.00 tot 02.00 uur
zat. en zon. van 15.00 tot 02.00 uur

JO MEUWISSEN

Alle verhuur
Video-, klank- en lichtmateriaal
Videoschermen tot 4 m
DISCOBAR EN CD'S
met of zonder D.J.
KARAOKE (1.500 titles)

016/201.301

Veto's pittig proefeksamen

Vn nog steeds slaagt niet de helft van de studenten in hun eerste jaar aan de unief. En ach en wee, we kunnen bij de pakken blijven zitten, maar zo zijn we nu eenmaal niet hier bij Veto. Al jaren bepleiten we de noodzaak van algemene kennis aan de unief. Maar wat is dat nu eigenlijk 'algemene kennis'? Veto stelde zelf een proefeksamen op om proffen te tonen naar wat ze eigenlijk moeten peilen en om studenten toe te laten zich te verdiepen in wat nu eigenlijk belangrijk is. Voor de eerstekenners: jullie eerste eksamen, veel sukses!

1. Wie is de bezieler van de nieuwe politieke beweging 'ID'21'?

- A. Peter Pan
- B. Bert Ancliaux
- C. Censydiam
- D. Leo Delcroix

2. Welk gebied is de afgelopen week zwaar geteisterd door ijzel waardoor meer dan één miljoen mensen zonder elektriciteit zitten?

- A. de Sahel
- B. Canada
- C. Zaventem
- D. Antarctica

3. Waar ligt Kelfs?

- A. In Vlaams-Brabant
- B. Ziek te bed
- C. In een hutje bij de zee
- D. You don't wanna know

4. Wie de neuk is Rob Vanoudenhoven?

- A. de nieuwe politiek sekretaris van de CVP
- B. de winnaar van Parijs-Dakar van vorig jaar
- C. de echte naam van getuige XI
- D. één van de panelleden van 'Alles kan beter'

5. Waarvoor staat Censydiam?

- A. Centrum voor systematische diagnostiek in marketing
- B. Centrum voor syncretistische diepteanalyse in Mechelen
- C. Censibiliseringscampagne voor diabetische Molukkers
- D. Centraal syndikaat van diëtenisten tegen Montignac

6. Hoe heette de computer van Napoleon in de jeugdserie Merlina?

- A. Commodore 64
- B. Marc Verwilghen
- C. XI
- D. Evarist

7. Wie werd bij de PSC dit weekeind de deur gewezen?

- A. Julien Put
- B. Gérard Deprez
- C. Guy Depré
- D. Josquin des Prés

8. Hoe hoog staan de Dexia-aandelen

op dit moment?

- A. 3.826,-
- B. 10.589,-
- C. hoger dan gisteren
- D. 5.010,-

9. Wat is K2?

- A. een Vlaamse TV-zender
- B. de tweede hoogste berg ter wereld
- C. een merk superkontaklijm
- D. de beste weed onder de zon

10. Wie speelt de rol van de slechterik in de film Titanic?

- A. Sardonis
- B. den Duits
- C. Billy Zane
- D. Julia Roberts

11. Wanneer was de Russische Revolutie?

- A. in november
- B. welke Russische Revolutie?
- C. in 1917
- D. elk jaar op 1 mei

12. Wie werd sportman van het jaar?

- A. Luc van Lierde
- B. Marc Verwilghen
- C. Gella Vandecaveye
- D. Aourousseau

13. Wie hoort bij de Spice Girls?

- A. Mel Gibson
- B. Mel van Kim
- C. Mel C
- D. C.C. Mel

MECHELSE (G)SM-RECHTER GESCHORST

D. Onze Tijd

14. Waarvoor staat GSM?

- A. Gerechtelijk Sado-masochisme
- B. Gemeentelijke Stadsbibliotheek van Mechelen
- C. Gemeentelijk Stemrecht voor Marokkanen
- D. Global System Mobile

15. Wie noemt er zijn dochter nu Messalina?

- A. Helmut Lotti
- B. Molukkers
- C. Een Koerd in hongerstaking
- D. XI

16. Wat ligt vlakbij en is toch zo totaal anders?

- A. de Naamsestraat
- B. Duitsland
- C. Kuregem
- D. Spitsbergen

17. Wat is het lievelingseten van de Smurfen?

- A. Censydiam
- B. Sensimilia
- C. salsaparilla
- D. Azrael

18. Welk blad kwam in de plaats van de Nieuwe Panorama?

- A. Goed Gevoel
- B. P-Magazine
- C. XI-Magazine

19. Wie wordt de nieuwe anchorwoman bij het VTM-nieuws?

- A. Birgit Van Mol
- B. Pol De Mol
- C. Bart De Pauw
- D. Fons De Wolf

20. Welke letter heeft de hoogste waarde in Scrabble?

- A.
- B.
- C.
- D.

Oplissing: 1. B, 2. B, 3. A, 4. D, 5. A, 6. D, 7. B, 8. D, 9. B6C6D, 10. C, 11. A6C, 12. A, 13. C, 14. D, 15. A, 16. B, 17. C, 18. B, 19. A, 20. C

Veto wenst jullie het allerbeste met jullie proefeksamen

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten vóór vrijdagmiddag 16.00 u binnen zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@veto.student.kuleuven.ac.be.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking; de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 2400 tekens (spaties inbegrepen, wat overeen komt met ± 1,5 getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

een soort van absurde situatie waar een Hare Krishna, een lid van Opus Dei verwijft tot een sekse te behoren. De gematigde linksen gaan van het principe uit: wie niks zegt, hoeft niks kwaad te zeggen.

Steven Groenwals, eerste kan psychologie

OK, jongens en meisjes, zo is het welletjes geweest. Aangezien alle argumenten pro & contra links & rechts ruim aan bod zijn gekomen, achten wij dit onderwerp in de lezersrubriek afgesloten. Om dezelfde reden liever ook geen over-veergeroep meer over de 'K' van de KUL. Andere verstandige bijdragen blijven uiteraard nog wel welkom op ons adres.

kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 24
Nummer 15
12 januari 1998

Ver. uitg.: Bart Eeckhout
Hoofdredactie: Raf Gerits
Redaktiesekretaris: Bart Eeckhout

Redactie: Benny 'Billy' Debruyne, Hans 'Stefaan' Declercq, Martijn 'Gerry' Graumans, Joost 'Helmut' Helsen

Doka: Bart 'Andy' Andries, Dirk 'Benny' Bernard, Jimmy 'Brian' Debruyne, Joost 'Henk' Helsen, Elena 'Lutje' Schutjes, Koenraad 'François' Swinnen, Dieter 'Tony' Telemans

Medewerkers: Kristof 'Danny' Daniels, Katrien 'Dahlia' Darras, Filip 'Woody' De Keukeleere, Bart 'Dodi' De Schrijver, Ludwvig 'Herwig' Deweghe, Thierry 'Larry' Laenen, Sofie 'Olivia' Overstijns, Véronique 'Patsy' Patteeuw, Hans 'Gunther' Neefs, Leen 'Veerle' Verleye

Layout en vormgeving: Bart 'André' Andries, Dirk 'Bernard' Bernard, Ann 'Brigit' Bries, Kristof 'Daniel' Daniels, Katrien 'Dana' Darras, Jimmy 'Bruno' Debruyne, Hans 'Derek' Declercq, Filip 'Kokkie' De Keukeleere, Bart 'Des' De Schrijver, Bart 'Elton' Eeckhout, Raf 'Geert' Gerits, Martijn 'Ewoud' Graumans, Thierry 'Leon' Laenen, Jeroen 'Laurent' Lissens, Sofie 'Eponine' Overstijns, Ivan 'Pier' Put, Hans 'Denny' Vandenabeele, Eva 'Adam' Wittocx.

DTP: Filip 'Karel' De Keukeleere, Hans 'Evarist' Vandenabeele, Eva 'Whitney' Wittocx

Spelling: Bart 'Ever' Eeckhout, Hans 'Frits' Vandenabeele

Cartoons: Ann 'Bea' Bries, Filip 'Daan' Craen, Joris 'Jans' Janssens, 'Peppie' Peties

Eindredactie: Bart 'Wout' Eeckhout en Sofie 'Stien' Overstijns

Internet-Veto:
<http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
Allasset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Artoos (Kampenhout)
Oplage: 9000 exemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr; buitenland: 700fr; steun vanaf 1000fr; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redactievergadering
iedere vrijdagmiddag om 16.00 u

Evaluatievergadering
Woensdag 21 januari om 16.00 u,
's Meiersstraat 5

Ekstremismen

Toch een rare theorie van Peter Tom Jones die beweert dat er geen extremismen bestaan (Vrije tribune, Veto 14). Het besluit van zijn betoog was natuurlijk ook totaal onverwacht: ekstreemlinks scoort het best, en wonder boven wonder, ekstreemrechts het slechtst. Een tribune op de koop toe geschreven als reactie op aanvallen tegen ekstreemlinks in Veto: men vraagt zich af of hij hetzelfde zou gedaan hebben bij beschuldigingen aan het adres van rechts.

Immers, als er dan toch geen extremismen bestaan, waar komen dan de misdaden vandaan, begaan onder Stalin, Lenin en Hitler's regime? Enkel en alleen omdat ze slecht scoren op zijn driedimensioneel schemaatje? De drogreden is dat hij het begrip ekstremisme loochent op basis van een foutieve inhoud, namelijk diegene die stelt dat het gewoon de pechvogels zijn buiten de machtsmeerderheid.

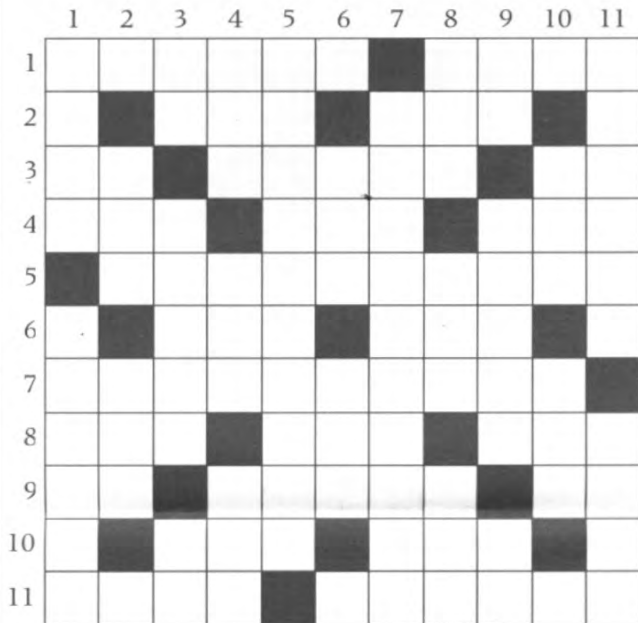
Ekstremisten zijn mensen die ver tot over de verstandelijke en algemeen menselijke grenzen gaan doordat ze in de verst consequenties doordenken en zo meestal in een totalitair, gewelddadig actieplan vervallen. Het Vlaams Blok bijvoorbeeld die alle vreemdelingen op een C130 willen wegvoeren, of PVDA die eist dat "alle kapitalisten zonder schadevergoeding moeten worden onteigend". Zo kan men ook het fundamentalisme begrijpen: zij trekken immers blinde consequenties uit het principe dat de wet Gods de allerhoogste is. Wie zo doordent komt inderdaad tot een situatie waar alle andere wetten en hun vertegenwoordigers moeten worden vernietigd.

Heel het steekspel rond extremismen is trouwens gebaseerd op het grote taboe bij bijna heel de linkse beweging, namelijk dat zowel nazisme als communisme de twee misdadigste regimes zijn van deze eeuw, en eigenlijk —voor zover men daar moreel gezien onderscheid in kan maken — dat het communisme met op zijn minst vijftientacht miljoen (bron: 'Livre noir du communisme') slachtoffers midadiger is dan het fascisme. Een uitspraak die niet wordt getolereerd in een schijnheilige politieke cultuur die voor een stuk is gebaseerd op een eksklusieve diabolisering van ekstreem-

rechts. Het doet mij dan ook denken aan

kruiswoord

Horizontaal — 1 Af te leggen afstand — Graansoort 2 Plaag — Wapen 3 Lengtemaat — Bovennatuurlijk wezen — Familielid 4 Rondedans — Ton — Papegaai 5 Barbaars
6 Geestelijke — Mager, flets 7 Praktisch voorschrift 8 Ernstig — Europeaan — Oudste zoon van Noach 9 Bepaalde kerk — Cultuur — Balk 10 Blood — Vreemde munt
11 Wegkontakt — Geraamte.

Vertikaal — 1 Zoogdier — Naarstig 2 Mansnaam — Voormalig visserseiland 3 Spil — Vurig — Chinese lengtemaat 4 Staartloze amfibie — Groepsgewijs groeiende plantjes — Doorboorde stop 5 Voorkomend 6 Echtgenoot — Zoogdier 7 Kluchtig 8 Delfplaats — Elektro-ensefalogram — Drank 9 Reeds — Het allerbeste — Kenteken op Nederlandse auto's 10 Onbelemmerd — Metamorf gesteente 11 Ondeugend grappig — Deel van een zeilschip.

Door Filip De Keukeleere

Witte raven: Jimmy Simmons, een Indiaan uit de Frederik Lintsstraat

"Je Indianennaam moet je verdienen"

Jimmy Simmons. De naam zegt je wellicht niet veel, maar de persoon erachter heb je ongetwijfeld al wel ergens opgemerkt in het Leuvense straatbeeld. Mogelijk heb je je daarbij afgevraagd of er in Leuven ergens een western wordt opgenomen. Of misschien dacht je dat Jimmy zijn tippi heeft verlaten om zijn heil te zoeken in het welvarende Europa. Niets van dat alles. Veto vond de tijd rijp de man eens aan de tand te voelen en zie: Jimmy blijkt een innemende, in Maleisië geboren man die, niet tegenstaande zijn opvoeding in Europa, op zoektocht is gegaan naar zijn roots, en die ze nog heeft gevonden ook. In zijn kamer — eigenlijk een indianenmuseum met een schat aan voorwerpen en boeken — werd aan ons de waarheid en niets dan de waarheid schalks onthuld.

Jimmy is geboren op een klein eilandje in Maleisië in 1963. Zijn vader en moeder heeft hij nooit gekend, noch heeft hij ooit geweten of hij nog broers of zussen heeft. Hij verbleef eerst negen maanden in een weeshuis tot hij werd geadopteerd door een Engelse vader en een Belgische moeder. Wanneer Jimmy anderhalf was vertrok de hele familie naar Duitsland om zich uiteindelijk te vestigen in het Verenigd Koninkrijk. "Eigenlijk was ik liever als kind langer in Maleisië gebleven, zodat ik tenminste de cultuur en de taal van mijn geboorteland kon leren kennen," aldus Jimmy. Het vervolg van zijn reisverhaal speelde zich, na de scheiding van zijn ouders, af in het Verenigd Koninkrijk — waar zijn adoptievader woonde — en in België, waar zijn adoptie-moeder verbleef; "Ik heb nog in Grobbendonk bij de nonnen op school gezeten."

Zes jaar geleden vestigde Jimmy zich te Leuven en het ziet er naar uit dat dat nog wel voor een tijdje zijn vaste stek blijft. Hij heeft er zich knus geïnstalleerd op een kamertje in de Frederik Lintsstraat. De hele kamer hangt vol met veren, bizonvellen, tomahawks, vlaggen met sjamanen, vredespijpen, pijlen en bogen, en nog veel meer, kortom teveel om te verhuizen. Al van in zijn kinderjaren was Jimmy gefascineerd door de cultuur van de Indianen — "Je mag dat woord niet gebruiken. Spreek liever over 'het oorspronkelijk Noord-Amerikaanse volk'" — door het gretig lezen van geschiedenisboeken en het bekijken van westerns en documentaire. Bovendien had zijn vader een vriendin met een grote familie in Dakota en Nebraska, vroeger de echte Indianengebieden, waar Jimmy ooit zes weken op bezoek is geweest. Mensen ter plaatse dachten vaak verkeerdelijk dat hij bij de stam van de Sioux (spreek uit 'Soe') hoorde. Jimmy heeft daar voor het eerst echt contact gehad met de mensen zelf en voelde zich ogenblikkelijk sterk verwant en comfortabeler in die cultuur.

Jukbeen

Volgens Jimmy weten de meeste mensen nog altijd niet goed hoe de (geschiedkundige) vork nu eigenlijk aan de de steel zit. "Soms stellen ze dan vragen zoals 'Van welke stam ben je afkomstig?' of 'Bent u misschien een Chinees?'" Hij legt uit: "Vijftigduizend jaar geleden was een groot deel van de aarde overdekt met ijs, waardoor het zeepil zakte en zo bijvoorbeeld de Beringstraat tussen Siberië en Alaska kon worden overgestoken door de in Azië levende volkeren. Op die manier bevolkten Aziaten dus grote stukken van Alaska, Canada en Amerika. Je kan de gelijkennissen in jukbeenderen nog altijd vaststellen tussen

Indianen en eskimo's — wat eigenlijk een scheldwoord is voor 'rauwe viseter' — enerzijds en Aziaten anderzijds. Die grote groep zwerwers viel logischerwijs uiteen in wel achthonderd verschillende stammen die zich op hun beurt verspreidden tot in Florida toe. Daarvan was de Sioux-stam uit South Dakota met zijn meer dan zeshonderd leden één van de machtigste."

Eens Jimmy begint te vertellen over de indianenkultuur is het moeilijk om hem af te remmen. Hij vervolgt zijn verhaal: "Er moet een belangrijk onderscheid gemaakt worden tussen prairie stammen (great-planes-stammen) en de Indianen die bijvoorbeeld in de bossen woonden. De eersten wonen immers in eksklusief door vrouwen gebouwde en af te breken tippi's (en niet 'wigwams'), nodig om de bizens in de grote

Ook zijn vele oorringen en zijn lang zwart haar met kuif maken van hem een opmerkelijke verschijning. "Vroeger werden borstplaat en halsband gebruikt om de kracht van pijlen te verzachten en bepaalde wurgtechnieken te voorkomen. Voor die zaken werd geen ivoor gebruikt maar beenderen van geslachte dieren. Toen Indianen immers nog volgden de oude tradities leefden, werd er bijvoorbeeld gejaagd op Amerikaanse bizens — waar er nu nog bijzonder weinig van overblijven — maar dan werd zo'n beest ook volledig opgebruikt, tot en met de beenderen en de blaas, die tot waterzak werd verwerkt." Zijn verschijning in het straatbeeld wekt niet enkel nieuwsgierigheid maar ook wel eens een spottende opmerking. Of hij soms last heeft van racistische opmerkingen? "In het Verenigd Ko-

(foto Elena Schutjes)

vlakten gemakkelijker te kunnen volgen. De Indianen uit de bossen woonden dan weer in met dierenvellen behangen iglo's." Beiden zijn te zien in de Amerikaanse film 'Dances With Wolves' van en met Kevin Costner. Herinner U bijvoorbeeld de Pawnees, de Indianen met het punkkapsel, een kaal hoofd met alleen in het midden een strook haar. Jimmy heeft het niet zo voor de Hollywood-interpretatie van de 'American natives'. Volgens hem lees je beter het boek van John Dunbar en de reportage van fotograaf Edward Curtis als je een echte griepleiding in de indianenkultuur wil krijgen.

De kleding en haardracht van Jimmy vallen natuurlijk het eerst op en bij buitenstaanders wekken zij wellicht een grote dosis nieuwsgierigheid. Jimmy draagt bij bepaalde gelegenheden een uit been vervaardigde borstplaat met dito halsband.

ninkrijk is er veel meer racisme dan hier. Ik veronderstel dat sommigen zich wel eens afvragen of ik niet uit een of ander reservaat ben ontsnapt maar dat kan me eigenlijk niet veel schelen. Voor mij is het alvast duidelijk dat alle mensen gelijk zijn, onafgezien van hun huidskleur of hun kleding".

Wonde

Op de vraag of er nu nog gebruiken van toen bestaan, benadrukt Jimmy de nog steeds niet te onderschatten rol van de medicijnmannen bij de Westerse Indianen. Het is immers nog steeds hun taak om alles zoveel mogelijk te voorspellen — zoals de astrologie vandaag — en wijze raad te kunnen verschaffen om bepaalde ziektes met geneeskrachtige kruiden te genezen. Ook wijst Jimmy op de nog bestaande gewoonte om eenmaal per jaar vier dagen en vier

nachten na elkaar te dansen op Indiaanse muziek om boze geesten te verdrijven en tegelijkertijd de gunst van de goede geesten te vragen.

Niet onbelangrijk voor Jimmy was de reportage uit Humo waar een vrouw — met de Indiaanse naam 'Blauwe Wolk' — een soort van zweetessies op Indiaanse wijze organiseert. Je krijgt nog altijd een Indianennaam wanneer je kunt bewijzen dat je goed de oude tradities kent. Jimmy heeft nog niet zo'n naam al wordt hij wel soms aangesproken op zijn werk met de naam 'rokende beer' omdat hij zoveel sigaretten rookt. Jimmy werkt in de Aarschotse VZW Broerhood aan projecten en tentoonstellingen over vreemde culturen. Ook de Indiaanse cultuur komt er aan bod zodat Jimmy ook een beetje 'zijn' cultuur in ons land kan beleven en die aan de grote massa kan voorstellen.

Toch ontkent Jimmy allerminst dat het vrij slecht is gesteld met het volk waarin hij zijn roots heeft gevonden. "De gevolgen van de systematische verdrukking van Indianen zijn te vergelijken met een ongegeneeslijke open wonde. Mijn volk zal dat wellicht nooit meer te boven komen. Eerst

Je krijgt nog altijd een Indianennaam wanneer je kunt bewijzen dat je goed de oude tradities kent. Jimmy heeft nog niet zo'n naam al wordt hij wel soms aangesproken op zijn werk met de naam 'rokende beer' omdat hij zo veel sigaretten rookt.

waren er de blanke goudzoekers die het land opeisten, gevolgd door blanke inwijkelingen die op zoek waren naar grond om zich te vestigen. In het verleden werden de afspraken met de opperhoofden nooit nagekomen door de Amerikaanse regering. In 1868 bijvoorbeeld werd bij de aanleg van een spoorweg (de 'Bozeman-trail') de afspraken met de Indianen genegeerd. Ook van het proces dat is aangespannen door de Cheyenne- en Arapachostam tegen de Amerikaanse overheid om de voor die Indianen heilige Black Hills weer in eigendom te verkrijgen verwacht ik niet veel." Die heuvels zijn heilige gebedsplaatsen die al eeuwen door die stammen werden gebruikt.

Toch moeten ze volgens Jimmy blijven vechten voor hun rechten. Samen met de neerwaartse spiraal waarin 'zijn' volk zich bevindt, benadrukt Jimmy dat er in de sirkel — een belangrijk Indiaans symbool — van het leven een grote barst zit. De toekomst ziet er niet rooskleurig uit, noch voor zijn volk dat zich verpauperd terugtrekt in de grootsteden en daar aan vele Westerse gevaren (alkohol en drugs) wordt blootgesteld, noch voor de aarde op zich die totaal naar de vernieling wordt geholpen door de Westerse manier van leven. Jimmy kan het niet genoeg benadrukken dat "de aarde ons niet toebehoort maar dat wij behoren tot de aarde"; daarom kunnen we aldus Jimmy nog altijd iets opsteken over het soort leven dat Indianen in die tijd leefden, als echte natuurmensen.

Pascal Seynhaeve
Hans Neefs